

NOTULEN van de vergadering van de raad van de gemeente Voorschoten, gehouden op 7 november 2024 vanaf 17.00 uur.

Voorzitter: mevrouw N. Stemerink, burgemeester.

Griffier: de heer B.J. Urban.

Aanwezige leden: de heer mr. drs. C. Bremmer, mevrouw R.E. de Bruin-Van Alphen, de heren A. Deuzeman, W.J. van Duivendijk en G. van den Ende, mevrouw C.L. Ilić (later), mevrouw P.T.M. Kortekaas-Warmerdam, mevrouw J.G. van der Krogt, de heren P. 't Lam, B. Lavrijsen en E.M.L.H. Maassen, mevrouw K.S. van Meenen, mevrouw E. Mieremet, de heer M.P.A. van Oostrum, mevrouw M.H.R. Persoon, de heren A.L.R. Posthuma en B.W. Reinke, mevrouw J.C. Schroot, mevrouw H.M. van der Wende, mevrouw P. Wijnen en mevrouw M.J.T. Zoun.

Aanwezige wethouders: de heer P. de Bruijn, de heer C.J. van der Elst en de heer H.G. Schokker.

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

De **voorzitter:** Ik open hierbij de vergadering van de gemeenteraad van Voorschoten van 7 november 2024. Wat fijn om u allen op dit vroege tijdstip te zien; normaal gesproken zien we elkaar 's avonds. Dit is een bijzondere vergadering, want de begroting staat op de agenda.

Ik heb geen afmeldingen ontvangen. Mevrouw Ilić komt wat later, tussen 18.00 uur en 19.00 uur, net op tijd voor het eten. Op tafel vindt u weer een versnapering van Zij aan Zij. Ik hoop dat die weer heerlijk smaakt; dat zal ongetwijfeld zo zijn. Dank weer aan de toppers van Zij aan Zij voor het maken hiervan. U vindt op uw tafel ook een placemat, "De begroting in één opslag". Ik heb al van een aantal kanten gehoord dat het handig te gebruiken is voor het bakken van pepernoten, om kinderen erop te laten eten of anderszins. Het is dus hartstikke mooi multi-inzetbaar.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld, met dien verstande dat de beraadslaging over agendapunt 2, de programmabegroting, en agendapunt 3, conform afspraak in één keer worden behandeld. De stemmingen zullen wel per onderwerp apart plaatsvinden.

De **voorzitter:** We gaan uit van een vergaderduur van vier uur. De spreektijden zijn 24 minuten per fractie en 44 minuten voor het college. In principe schorsen we na de eerste termijn van de raad - dat is uiteraard een beetje afhankelijk van hoelang de eerste termijn van de raad zal duren - en uiteraard op alle momenten waarop de raad of het college dit wenselijk vindt. Om 19.00 uur gaan we eten; dan staat het buffet beneden in de kantine klaar.

Verder is het goed om te melden dat de D66-fractie heeft medegedeeld dat mevrouw Mieremet het fractievoorzitterschap heeft overgenomen van mevrouw Schroot. Mevrouw Schroot, dank u wel voor alle inzet als fractievoorzitter, maar uw inzet als regulier raadslid blijft. Dat is fijn. Mevrouw Mieremet, veel succes met het fractievoorzitterschap. Straks heeft u een soort maidenspeech in die nieuwe rol.

2. Programmabegroting 2025-2028 (raadsregistratienummer Z/24/090280/414754);

3. Nota van wijzigingen 2025-2028 (raadsregistratienummer Z/24/091446/414878)

De **voorzitter:** We stellen vandaag de begroting en een aantal belastingverordeningen over 2025 vast en daarna de nota van wijzigingen op de begroting, waarin de laatste financiële ontwikkelingen zijn verwerkt. Zoals gezegd behandelen we deze twee punten in één keer. We hebben afspraken gemaakt over de sprekersvolgorde: eerst de grootste oppositiepartij, dan de grootste coalitiefractie, dan de een-na-grootste oppositiepartij et cetera. We spreken vandaag vanaf de kathedraal.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Geachte voorzitter en geachte raadsleden. Afgelopen weekend reisde ik met mijn familie met de trein. Daarbij stond ik weer op wacht bij de bagage, terwijl mijn vrouw en dochters ergens een mooi plekje gevonden hadden om te zitten; over dat soort zaken moet je je als vader nooit al te veel illusies maken, heb ik geleerd. Op een gegeven moment zag ik mijn vrouw met grote ogen naar haar telefoon kijken. Dan ben ik ook maar gewoon een mens en ik wrong me in een niet zo heel erg waardige bocht om te zien waarnaar ze aan het kijken was. Dat bleek een artikel te zijn met de kop "Spaanse koning bekogeld met modder". Het bleek te gaan om een bezoek van de koning aan een door noodweer getroffen gebied rond Valencia, waar inwoners hun woede hadden gekoeld op de meest tastbare vertegenwoordiger van de staat. We hebben zoiets nog nooit meegemaakt in Nederland, laat staan in Voorschoten - gelukkig maar - maar de frustratie van de mensen in Valencia is wel herkenbaar. Ze geven Felipe VI wellicht niet de schuld van het noodweer, maar wel van het gevoel dat ze in de steek zijn gelaten. Wij zien en horen dat steeds vaker, ook als raadsleden op straat. Een vrouw zei tijdens de campagne eens tegen me: "Het zal allemaal wel wat jullie zeggen, maar ik geloof jullie gewoon niet meer." Van de vraag hoe we met dat gebrek aan vertrouwen moeten omgaan en hoe we dat kunnen herstellen, lag ik afgelopen woensdag niet voor de eerste keer wakker.

Al jaren hebben we het over het "ravijnjaar" 2026 als groot probleem. Helaas is dat niet een kloof waar we met een sprongetje overheen kunnen gaan, maar eerder een klif waar we langzaam vanaf glijden. Dit is een gevolg van landelijke keuzes om te snijden in uitgaven. Hopelijk komt men hier alsnog op terug, maar ondertussen raakt het onze inwoners, die vaak het gevoel hebben dat er al zoveel achterstallig onderhoud was en zich afvragen waar al dat geld dan heen is gegaan.

Wat nu voorligt, is een meerjarenbegroting met twee gezichten. Voor 2025 is een reeks investeringen gepland die al te lang zijn blijven liggen, zoals de renovatie van de atletiekbaan, de herinrichting van het Treubplein en de aanpak van de oversteek Leidseweg-Mozartlaan. Die projecten willen wij ook niet langer doorschuiven en wij zijn blij dat het college aangeeft dat het die projecten ondanks het financieel zware weer gewoon op wil pakken. Natuurlijk is dit ook het laatste volle collegejaar. Dan wil je als college natuurlijk graag een oogstjaar zien. Dat snappen we, maar daar willen we ook als oppositiepartij niet cynisch over zijn. Het is voor deze hele gemeente, inclusief de oppositie, belangrijk dat er echt tastbare vooruitgang is in deze periode.

Onze zorgen beginnen echter bij de meerjarenbegroting. Het lijkt allemaal fantastisch: ondanks de verwachte kortingen vanaf 2026 hebben we financieel onze zaakjes op orde. Maar dat rooskleurige beeld blijkt dun finer te zijn. Wat zien we namelijk? Plannen voor gemeentelijke huisvesting en de gemeentewerf – vanaf het begin van deze collegeperiode omschreven als cruciaal – zijn geschrapt. De ombouw van de Kruispuntkerk naar een cultuurcentrum ontbreekt nog. Het destijds beloofde nieuwe onderkomen voor de bibliotheek? Geschrapt met een pennenstreek. De investering in het zwembad is ook geheel verdwenen. Daarmee lijken de dagen van Het Wedde geteld.

Dat lijken hele pijnlijke bezuinigingen, maar tegelijkertijd bevat de begroting nog steeds plannen voor veel van deze projecten. Als natuurkundige zou ik bijna zeggen dat we hier te maken hebben met Schrödingers begroting. Er staat nota bene gepland dat er begin volgend jaar al beslissingen worden genomen over de gemeentewerf en het gemeentehuis en zelfs nog dit jaar over de Kruispuntkerk. Hoe rijmt dit met die bezuinigingen voor de jaren na 2025? Ofwel de begroting is boterzacht, ofwel we werken met ongedekte cheques en plannen die helemaal niet kunnen. De antwoorden die hierover gegeven werden in de commissie, waren weinig geruststellend: er zou per onderwerp beslist worden en zaken zouden eventueel geschrapt worden. Dat is natuurlijk geen integrale afweging. Sterker nog, het zijn beloftes aan onze inwoners waarvan we nu kennelijk al weten dat ze niet allemaal kunnen. Wat doet dat met dat vertrouwen? Bovendien: als de middelen zo schaars zijn, hoe verantwoord is het dan om menskracht en geld te blijven investeren in de uitwerking van plannen die nooit uitgevoerd kunnen worden? Denk daarbij bijvoorbeeld aan de flexwoningen in het afgelopen jaar.

We hebben het dan nog alleen over de niet opgenomen investeringen, maar er is meer wat sceptisch stemt over de houdbaarheid. Zo wordt er nu uitgegaan van een kans van 30% dat nog opgenomen plannen niet uitgevoerd zullen worden, simpelweg omdat we de ruimte daarvoor niet hebben. Zelfs als dat reëel is - dat zou kunnen - betekent dit dat we in de toekomst geen buffer hebben om tegenvallers op te vangen. Daarnaast rekenen we op meevallers vanuit het Rijk en een trendbreuk door structureel lagere kosten voor gemeenschappelijke regelingen. Dat klinkt allemaal

ontzettend fragiel. Er zijn meer dingen: subsidies die duidelijk structureel zouden moeten zijn, zijn slechts voor 2025 ingeboekt en voor de geplande bouw van twee scholen in 2029 zijn geen stortingen in de reserve Onderwijshuisvesting gepland, terwijl juist dit college erop stond dat dat de methodiek was die we vanaf nu gingen gebruiken.

Dit stelt ons voor een lastige keuze, want dit is niet iets wat we kunnen oplossen met een amendementje. Dit betreft een fundamentele keuze over hoe we willen omgaan met de situatie vanaf 2026. Er was een mogelijkheid om alleen een structureel sluitende begroting voor 2025 in te dienen, waarmee we tijd hadden kunnen kopen om het debat breder te voeren: binnen de raad, met onze inwoners, en via de VNG met het Rijk. In plaats daarvan ligt er nu naar aanleiding van een motie van de coalitiepartijen een begroting die onder de streep sluitend is gemaakt. Als we dit willen handhaven zonder extra meevallers, komt dat onvermijdelijk neer op het schrappen van voorzieningen die volgens onze fractie noodzakelijk zijn om ons dorp als zelfstandige gemeente levensvatbaar te houden. Maar in deze begroting blijven die scherpe keuzes ook uit, waardoor we op termijn in problemen komen. Dit college kan voor 2025 aan de slag – onze fractie hoopt van harte dat het dat doet – maar het volgende college moet bedenken hoe het dit aan elkaar breit. Dat is niet alleen gemakzuchtig, het is ook een verspilling van kostbare tijd, bijvoorbeeld voor de discussie over hoe en óf we als Voorschoten een zelfstandige gemeente kunnen blijven onder deze omstandigheden.

Gegeven de structurele problemen die we in deze begroting zien na 2025, is het niet alleen onbegonnen werk om te komen tot amendementen; het is ook een gegeven dat we vanaf dat jaar te maken hebben met een nieuwe coalitie en een nieuw college. Voor komend jaar zouden wij in eerste instantie graag zien dat het college echt uitvoering geeft aan de plannen die het voorstelt. Wij hebben ons dan ook bewust willen beperken wat betreft het amenderen van deze begroting. Uitzondering daarop zijn de amendementen die we samen met de Partij van de Arbeid zullen indienen, omdat het daarbij gaat om maatregelen waarvan we inschatten dat ze al in 2025 schade op zullen leveren, met name binnen het sociaal domein. Ik zal daar in de tweede termijn, na de indiening door de heer Posthuma, verder op ingaan.

Laat ik afsluiten door te benadrukken dat de kern van het probleem van de financiële situatie in Voorschoten ligt bij het Rijk. De kortzichtige bezuinigingsdrang, gecombineerd met het doorschuiven van verantwoordelijkheden, brengt gemeenten als de onze in problemen. We worden geacht meer te doen met minder middelen, terwijl onze inwoners terechte verwachtingen hebben. Ik maak me grote zorgen over de lange termijn: niet alleen over het voorzieningenniveau in ons dorp, maar ook over het vertrouwen van onze inwoners. Als wij de (metaforische) Spaanse modderkluiten willen voorkomen, moeten we niet alleen eerlijk zijn over wat we kunnen doen en wat niet. Als wij als raad vinden dat de bezuinigingen vanuit het Rijk te ver gaan, moeten we dat zichtbaar maken. We moeten durven zeggen dat de situatie zo niet houdbaar is en dat we op die manier niet de gemeente kunnen blijven die we willen zijn. We hopen allemaal op een structurele oplossing, op extra middelen vanuit het Rijk, maar dat gebeurt alleen als er voldoende zichtbare weerstand is. Wij moeten als gemeente laten zien dat we onderdeel willen zijn van de oplossing. Dat betekent dat we duidelijk moeten maken wat de gevolgen zijn van de keuzes die ons hier worden opgedrongen. Ik hoop dat we daar komend jaar, met de verkiezingen in 2026 in zicht, eindelijk toe komen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Wij hebben een heel ander verhaal dan GroenLinks; dat zal u niet verrassen. Voor de VVD is het belangrijk om uit te gaan voeren. Wij zien dan ook met vreugde dat er een sluitende begroting voor de jaren 2025 tot 2028 ligt. Bij de Kadernota heeft de VVD het college uitdrukkelijk verzocht om de activiteiten te focussen en te komen tot een realistische investeringsplanning. Het doet ons deugd dat het college daar de nodige inspanningen voor heeft verricht. Het resultaat in de vorm van de voorliggende begroting stemt ons dan ook zeer tevreden. Wij zijn tevreden met het feit dat het college concrete bezuinigingen voorstelt om de begroting structureel sluitend te krijgen en te houden, ook in het licht van de herverdeling van het Gemeentefonds. De VVD is ook tevreden met de keuzes die gemaakt zijn ten aanzien van de investeringen. Beter een aantal dingen echt doen dan de beschikbare capaciteit inzetten op alle kaarten zodat er feitelijk weinig gebeurt.

De VVD is daarnaast bijzonder tevreden over de zichtbare activiteit in het dorp, bijvoorbeeld in Adegeest, hiervoor - bij de rotonde - en bij de verschillende bouwprojecten: Intratuin, Beresteyn en Huize Bijdorp. Deze bouwprojecten zijn weliswaar niet allemaal in deze periode goedgekeurd

maar dat betekent niet dat de organisatie er geen werk meer aan heeft. Dat lezen we heel goed in de projectenrapportage in informatiebrief 068: er moet heel wat gebeuren tussen de goedkeuring van de raad en de start van de bouw. Er worden onder andere vergunningsaanvragen behandeld en er worden Woo-verzoeken en zienswijzen beantwoord. Er moet dus echt nog een hoop gebeuren. Het is dus mooi dat er zoveel activiteit is. Vanzelfsprekend willen we dóór om deze activiteiten en de ontwikkeling van diverse locaties in het dorp aan de gang te houden.

Motie 333, die de VVD bij de Kadernota heeft ingediend om te korten op de extra bijdrage voor woningbouwprojecten, lijkt daarmee in strijd. Dat was vooral een pragmatisch voorstel. De VVD wil dat het college de aandacht vooral richt op projecten die richting uitvoering kunnen gaan en niet op het opstarten van iets wat nu een mooi idee is maar wat nog vele jaren nodig heeft om tot wasdom te komen. Dat is deels ingegeven door de wens om ook echt zaken te realiseren - de heer Deuzeman zei dat al - en deels door het gebrek aan capaciteit, zowel in onze organisatie als op de arbeidsmarkt. Gezien deze beperkingen besteden wij de beschikbare capaciteit graag waar die het beste rendeert. Het is niet onze verwachting dat er nog meer extra geld uitgegeven kan worden, omdat de capaciteit simpelweg niet beschikbaar is op de arbeidsmarkt.

Om terug te gaan naar waar wij tevreden mee zijn, wil ik ook het sportaccommodatiebeleid noemen. Het feit dat het onderhoud opgenomen is in deze begroting, geeft de verenigingen in ons dorp nu zicht op onderhoud van de accommodaties en duidelijkheid, waar ze al jaren om geroepen hebben. Over vertrouwen in de politiek gesproken: ik hoop dat ze dat hierdoor krijgen. De VVD vindt het belangrijk dat we ons als raad richten op het behouden van voorzieningen voor onze inwoners. Ondanks alle uitdagingen die op de gemeente af komen door de opdracht om landelijke regelingen uit te voeren en de opvang van vluchtelingen en ontheemden te regelen moeten we als raad onze focus wat de VVD betreft vooral richten op voorzieningen voor al onze inwoners die zorgen voor samenhang en cohesie en waar mensen elkaar ontmoeten en ondersteunen. Laten we ons niet focussen op het landelijke inkomensbeleid waarvan de gemeente gewoon uitvoerder is maar laten we ons focussen op wat Voorschoten zo uniek maakt: ons rijke verenigingsleven, de sportclubs en culturele activiteiten. Evenementen zoals traditioneel het Weekend van Voorschoten, de paardenmarkt, het recent opgestarte ff Blazen-festival en het toneelstuk De prijs van de vrijheid zijn allemaal mooie voorbeelden waarvan onze inwoners genieten en waarbij ze samen aan de slag zijn. Dat is wat Voorschoten tot zo'n heerlijk woondorp maakt. Voor de VVD is het van belang dat het college zich richt op de uitvoering van de plannen die de afgelopen jaren zijn gemaakt; ik kan wel zeggen dat er heel veel plannen voorbij zijn gekomen. We hopen dat we de Kruispuntkerk kunnen gaan gebruiken om onze culturele accommodaties te huisvesten en het Treubplein als evenemententerrein. Daarnaast moet het zogenaamde treintje gaan lopen, zodat er ook scholen en nog meer huizen worden gebouwd.

Zoals aangegeven is de VVD tevreden met de begroting die er ligt en is zij ervan overtuigd dat het college de mouwen al opgestroopt heeft om al die mooie zaken die erin zijn opgenomen, te gaan realiseren. Wij zullen het met belangstelling volgen het komend jaar.

Mevrouw **Mieremet** (D66): Voorzitter. Ook ik spreek graag over het vertrouwen in de politiek. Eigenlijk sta ik hier met pijn in mijn buik voor de raad. De uitslag van de Amerikaanse verkiezingen heeft eenieder geschokt, ook hier, denk ik zo. Hoe kan het zijn dat mensen stemmen op iemand die de democratie niet respecteert en op heel veel andere vlakken mensen buitensluit of minderwaardig vindt? Ik denk dat dat komt doordat mensen door omstandigheden, door individualisering of door welke reden dan ook soms zo met hun eigen situatie bezig zijn dat ze alleen kijken naar wat het beste is voor henzelf. Niet de gemeenschap, de samenleving, is dan een doel, maar hun eigen situatie. Dat komt ook doordat ze soms moeten overleven of doordat de wereld te snel gaat en ze nieuwe ideeën, gevoelens en generaties niet snappen of niet kunnen snappen. De politicologen en sociologen hebben allemaal duidingen waarom dit gebeurt en hoe dit gebeurt.

In de leergang Zuid-Holland die mederaadslid Patty en ik volgden, hebben we duivelse dilemma's behandeld die horen bij een ontwrichte samenleving. Dat klinkt allemaal heel eng, maar dat was het niet. Eén avond ging over polarisatie en hoe je die kan voorkomen vanuit het bestuur van een provincie, een stad of het land. Luisteren naar en rechtdoen aan wat mensen zeggen die een andere mening hebben, is natuurlijk een oplossing die iedereen kent, maar het uitvoeren daarvan is nog wel wat anders. Zo'n reactie merk ik zelf ook in hoe boos ik word op vrouwen die stemmen op Trump. Dat snap ik niet en dat zullen misschien heel veel mensen niet snappen. Maar als je iets

niet snapt, is de vraag aan de ander misschien "waarom?" om het verhaal daarachter te horen. Je hebt van beide kanten begrip nodig. Het is goed dat je je uitspreekt en verschillen durft te benoemen. Dat doen we hier in de raad ook en we zullen vanavond ook zien dat we deze verschillen op een hele respectabele en nette manier met elkaar delen. Dat doe je met respect naar elkaar. Dat is ook de rol die wij als D66 graag in het dorp innemen: we luisteren naar wat mensen vinden en naar het verhaal dat daarachter zit. Maar dat betekent niet altijd dat wat iemand zegt, ook gebeurt, want je moet dingen afwegen. Democratie werkt alleen als wij als volksvertegenwoordiging dat volk vertegenwoordigen. Wij in de raad wegen dan de mitsen en maren af, de voor- en nadelen, en nemen dan een besluit. Dat is nooit naar de zin van iedereen, maar we moeten het wel kunnen uitleggen. Onze oproep aan het college is dus om ervoor te zorgen dat wij deze begroting kunnen uitleggen, niet alleen voor 2025, maar ook voor 2026 en verder. Ik hoop straks in de tweede termijn ja te kunnen zeggen op de vraag of ik de begroting kan uitleggen.

Hoewel ik aan de ene kant dus pijn in mijn buik heb na de winst van Trump, geven de raad en het gemeentebestuur van Voorschoten mij hoop door de manier waarop wij netjes procedures en processen op elkaar afstemmen en het niet politiek maken, maar met elkaar afspreken hoe wij discussiëren. Dit gezegd hebbende: in een democratie is het juist de bedoeling dat wij als raadsleden het volk vertegenwoordigen, het beleid controleren, kritisch zijn en vragen stellen, ook irritante vragen, dat we de prioriteiten van de Voorschotense inwoners verwoorden in de raad en dat we die ook tot uitvoering laten komen.

Jullie denken: wat duurt dit lang. Maar nu kom ik bij onze reactie op deze begroting. Wij zijn kritisch. We willen net als de VVD uitvoering en we willen zien dat het college uitvoert wat beloofd is in het coalitieakkoord, want ook wij willen actie en de dingen die belangrijk zijn voor ons dorp. Het nakomen van gedane beloften is namelijk cruciaal voor de democratie en voor de geloofwaardigheid van ons bij de mensen. Dus net als vorig jaar - toen stond ik niet hier, maar zat ik daar - de oproep om te leveren!

De begroting is de offerte van het college aan de raad; ik heb dit toevallig een week geleden gegoogeld. Ik vind dit wel een mooie ... Het is niet echt een metafoor. Het is een offerte die wordt aangeboden op papier, met cijfers, maar we hebben er in de commissie ook woorden bij gekregen, wat heel fijn is. Die woorden zijn: "We doen wel nog meer dan wat in de begroting staat, maar we weten nog niet precies wat dat kost en daarom offeren we dat nog niet. Maar raad, we weten wel dat jullie dit graag willen - wij trouwens ook; wat ons betreft zitten we dus op één lijn - en we zijn er al mee bezig. Maar als u later wil klagen dat het niet gedaan is, heeft u geen poot om op te staan, want het stond niet in de offerte." Een voordeel is wel dat wij als raad het recht hebben om de offerte en de begroting aan te passen door daar amendementen op in te dienen. Ook op een later moment kunnen wij zeggen dat dingen wel of niet doorgaan, maar het hele integrale plaatje, waar de heer Deuzeman het ook over had, is dan moeilijker af te wegen. Je doet dat namelijk per nieuw raadsvoorstel.

Daarom zegt D66 nu alvast dat het cultuuronderkomen, waar de twee vorige sprekers het ook over hadden, van groot belang is, dat de huisvesting van het onderhuis van de Fortgens en daarna ook de andere scholen van groot belang is en gerealiseerd moet worden - dat is het eerdergenoemde treintje - en dat preventie in het sociale domein uiteindelijk vaak meer oplevert dan zij kost, op velerlei gebieden. Dat is de brug naar het amendement dat hierover straks ingediend wordt door de Partij van de Arbeid. De Kruispuntkerk staat niet in de begroting. De onderwijshuisvesting wel, maar dat treintje gaat alleen lopen als de Kruispuntkerk doorgaat. We missen dus echt de Kruispuntkerk in deze begroting. We zijn blij dat die in december besproken wordt, maar wat ons betreft is dat te laat.

Een ander ding is capaciteit. Dat zijn mensen, maar capaciteit kan ook betekenen dat je inhuurt bij derde partijen. Als wij iets niet kunnen doen omdat we te weinig mensen hebben, betekent dat dat we diensten kunnen inhuren bij anderen. Alleen een gebrek aan capaciteit is wat ons betreft dus geen valide argument.

Er is al over gesproken dat een structureel sluitende begroting betekent dat het eerste jaar en het laatste jaar sluitend zijn, de tussenliggende jaren niet. Waarom doen we dit precies? Waarom willen we de beste leerling - ik vind "jongetje" zo stom - van de klas zijn? Is dat - knipoo - omdat de wethouder ooit docent was? Waarom is dat zo? Ik zou daar graag een reactie op willen.

Terug naar de praktijk: voor 2025 zijn wij redelijk enthousiast over de voorliggende begroting. Over 2026 en verder maken we ons zorgen. Hoe gaat dit in de praktijk? Kan het zo zijn dat we er in 2026 geld bij krijgen, zodat het nu geschetste doemscenario eigenlijk helemaal geen doemscenario is? Als dat zo is, maken we ons nu dus onnodig zorgen. Daar krijg ik graag een reactie op.

Het laatste punt had eigenlijk het eerste punt moeten zijn, maar dan zou ik geen goed verhaal hebben. Dank voor het proces om te komen tot de begroting. Dank aan onze ambtenaren voor het werk om ons de juiste informatie te geven en onze vragen te beantwoorden. Dat heb ik reeds gezegd in de commissievergadering, maar dat doe ik ook graag hier in de raad. Ik denk dat vele anderen dat ook vinden. De tafeltjesavond en de manier waarop wij van informatie zijn voorzien, vonden wij zeer prettig en zeer functioneel. Ik zou dus graag hebben dat via het college onze dank wordt overgebracht aan de ambtenaren.

De **voorzitter**: De dank aan de organisatie wordt zeker overgebracht.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik wil graag beginnen met waar mevrouw Mieremet mee eindigde, namelijk met het via het college bedanken van onze ambtenaren voor het harde werk, de overzichtelijke begroting en de extra tijd die ze erin hebben gestoken om onze vragen op een geduldige manier te beantwoorden. Dus ambtelijke organisatie, bedankt!

Om ons allen bij de les te houden, wordt in de infographic in de krant een min van € 1,3 miljoen gepresenteerd, met de opmerking dat de begroting sluitend is. Dat is voor veel inwoners natuurlijk hogere wiskunde. Dat geeft maar aan dat financiën in gemeenteland anders lopen dan het standaardhuishoudbboekje thuis. Mijn verzoek aan het college is daarom om hier volgend jaar wat meer aandacht aan te besteden middels een gepaste uitleg ter bevordering van de transparantie van onze financiën naar onze inwoners. De financiën zijn dit keer niet, zoals gebruikelijk, een rode draad van deze begroting maar een donkerrode draad. De raad werd namelijk geconfronteerd met een Kadernota die behoorlijk uit de bocht was gevlogen en waarin de schuldquote van het dorp tot onacceptabele hoogte zou zijn gaan stijgen.

De heer **Maassen** (SP): Ik hoor dat de heer Van Duivendijk kritiek heeft op de Kadernota. Mijn vraag is of hij voor de Kadernota heeft gestemd.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Ja, wij hebben inderdaad voor de Kadernota gestemd, in het bijzonder met motie 332, waar ik net op in wilde gaan. Daarin werd een oproep aan het college gedaan om te komen met ombuigingen. Dat is gelukt. Wij keken in de Kadernota nog aan tegen een kleine plus in 2025 en de rest van de jaren tegen dieprode cijfers. Dat beeld is nu geweldig gekeerd of, zoals we dat noemen in gemeenteland, omgebogen. Wij als Voorschoten Lokaal staan voor een gezond financieel beleid. Het presenteren van zwarte cijfers in deze begroting doet ons daarom deugd. Er vindt weliswaar een kleine onttrekking plaats uit de concernreserve voor 2026, maar daar zijn reserves ook voor bedoeld: je spaart in goede jaren voor eventuele slechte jaren. Vervolgens kwam de Septembercirculaire hieroverheen en ontstond er plotseling een plus van bijna € 0,7 miljoen in 2025 en € 0,4 miljoen in 2026. Daarna is er een negatief effect. Dat zijn enorme bedragen die als een verrassing over ons heen vielen.

Het is zorgwekkend dat wij als gemeente een aantal malen per jaar met angst en beven moeten uitkijken naar circulaire, die ons in een ongezonde afhankelijkheidspositie manoeuvreren. Die circulaire pakken de ene keer positief uit en de andere keer weer negatief. Dit maakt dat wij als dorp te vaak met de handrem erop beleid moeten maken. Positieve circulaire hebben wij nodig om de immer stijgende kosten te dekken van de Haagse rijksregelingen die over de schutting zijn gekieperd; denk hierbij aan de jeugdzorg. Negatieve circulaire zetten onze lokale voorzieningen op de tocht. Een slechte zaak; een aantal voorgaande sprekers hebben hier al over gesproken. Al jaren kijken wij als gemeenten in Nederland aan tegen het zogenoemde ravijnjaar, waarbij Voorschoten nota bene nog eens extra als nadeelgemeente is bestempeld; dubbel nadeel dus. Dit falend rijksoverheidsbeleid zet met name kleinere gemeenten in de kou. De eerdergenoemde Septembercirculaire, die positief lijkt, blijkt een gigantische winstwaarschuwing te bevatten, die gekoppeld is aan de definitie "huishoudens met lage inkomens", die door Den Haag nota bene nog uitgekristalliseerd moet worden en waarmee deze meevaller dus gewoon gegijzeld wordt, omdat deze weleens zou kunnen verdampen als gevolg van een slecht uitpakkende definitie. Daarbovenop

heeft de wethouder in de commissie B&B toegelicht en onderschreven dat we deze winstwaarschuwing niet lichtzinnig moeten nemen. Dit advies ten aanzien van deze Haagse gijzeling in combinatie met de in de begroting genoemde financiële onzekerheid ten aanzien van de opvangkosten van ontheemden hebben wij ter harte genomen. Wij hebben daarom gemeend geen aanpassingen te moeten voorstellen middels moties en amendementen.

Als we nu even wegdrijven van het harde financiële kader en kijken wat er binnen de begrotingskaders van dit college is gerealiseerd of gaat worden gerealiseerd, zien we dat wij als Voorschoten Lokaal bij het behandelen van de eerste programmabegroting van deze collegeperiode zes aandachtspunten hebben meegegeven: het ontwikkelen van de Woonvisie, doorpakken op de gemeentewerf en de gemeentelijke huisvesting, het bedienen van het verenigingsleven, een gezonde financiële huishouding en streven naar een bestuurskrachtig Voorschoten. Op alle punten zijn grote stappen gezet daar waar dat kon en minder grote stappen daar waar dat nodig was. Het college heeft in de laatste Kadernota vier speerpunten geformuleerd om extra focus op resultaat te houden; een aantal sprekers voor mij hebben hier ook naar verwezen. Het college houdt hiermee rekening met de beperkte financiële middelen en de beschikbare ambtenarencapaciteit. Die speerpunten leveren direct een bijdrage aan de voorzieningen voor onze inwoners. Dat zijn namelijk de Kruispuntkerk, het sportaccommodatiebeleid, bouwen en wonen en het AB-huis.

De uitwerking van de Kruispuntkerk tot een cultureel centrum is zeer gedragen door de toekomstige gebruikers. Dat doet ons deugd. Achter de ontwikkeling van de Kruispuntkerk zit een hele chain of events, die "het treintje" wordt genoemd. Wij zijn daarom blij met de aankondiging dat eind 2026 dit project in de Kruispuntkerk voltooid kan zijn. Hiermee is de cultuursector voor een groot deel bediend, komt er een bouwlocatie vrij en kan er begonnen worden met de nieuwbouw van een van onze scholen.

Het sportende deel van onze Voorschotenaren is tegemoetgekomen met een sportaccommodatiebeleid, waarmee Voorschoten een been bijtrekt ten opzichte van andere gemeenten in het land, die een dergelijk beleid al jaren hebben. Wel vragen wij de wethouder om de verenigingen die nu tussen de Kruispuntkerk en het sportaccommodatiebeleid vallen, in de gaten te houden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de scouting, de Stichting Paardensport, de Stichting Weekend van Voorschoten en zo verder. Het gaat, kortom, om verenigingen die niet direct in de faciliteit van de gemeente zitten, maar wel afhankelijk zijn van subsidies.

Het voor Voorschoten Lokaal belangrijke thema bouwen op versteende gemeentegrond is gelukkig voor een belangrijk deel ontzien bij de ombuigingen in deze begroting voor 2025: er wordt slechts 20% gekort op de ontwikkeling van nieuwe bouwlocaties. Daar zijn wij, gezien de noodzakelijke ombuigingsoperatie op verschillende dossiers, blij mee.

Last but not least het gezamenlijke huis van ons Voorschotenaren, het AB-huis. Wij snappen dat dit gevoelige dossier een zorgvuldige aanpak behoeft. Gelukkig is de huidige collegeperiode nog niet over. We hebben dus nog iets om naar uit te kijken bij de volgende programmabegroting.

Samenvattend: wij zijn blij met deze ombuigingen en hebben vertrouwen in de uitkomst. Wij hopen dat de winstwaarschuwing vals blijkt te zijn, zodat daarmee de onttrekkingen uit de concernreserve in 2026 voorkomen kunnen worden en de verbetering van het begrotingssaldo voor 2025 overeind blijft. Deze verbetering kan dan ingezet worden voor onvoorziene uitgaven, bijvoorbeeld op het gebied van de opvang van ontheemden en andere wettelijke taken waarvoor wij uit Den Haag weinig dekking ontvangen.

Ik heb de ontwikkelingen van de speerpunten van dit college al eerder vergeleken met vrije uitloopeieren en later met een groeiend kuiken. We kunnen nu constateren dat dit college met zijn speerpunten een volwassen kip is geworden, maar de kippenkenners onder ons weten dat het houden van een kip eenvoudig lijkt maar dat zeker niet is. Hoe voorkom je bijvoorbeeld dat een kip zonder kop gaat lopen, bijvoorbeeld ten aanzien van de uitvoering van een begroting? Om dat te voorkomen bied ik het college graag dit boek aan, "De kroniek van de kip", dat inzicht geeft in de ontwikkeling van de kip vanaf zijn afstamming van de tyrannosaurus rex tot aan de eiproducerende metgezel zoals wij hem vandaag de dag kennen.

De **voorzitter**: U heeft heel veel mazzel dat er één kip in het college is, want de anderen zijn allemaal hanen. Dank u wel, meneer Van Duivendijk. De kip krijgt een mooi plekje naast het

kuiken dat ik vorig jaar heb gekregen. Ik kan niet wachten op de begrotingsbehandeling van volgend jaar.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. We leven nog steeds in roerige tijden. In het Midden-Oosten neemt het geweld eerder toe dan af. In Oekraïne blijft de Russische agressie het leven van miljoenen mensen nog steeds ontwrichten, zonder enig zicht op een goede afloop. De verkiezingen in de Verenigde Staten zijn net achter de rug. We hebben een uitslag gekregen die mij enorm zorgen baart en die gevolgen gaat hebben voor Nederland en Europa. En hoe staat het ermee in ons land? Hier hebben we een regering die zich meer lijkt te richten op bijzaken, zoals het asielprobleem. Ze lijken te denken dat dit duizenddingendoekje, één simpele oplossing, genoeg is om alle andere problemen in één klap op te lossen. Dat is volksverlakkerij, want laten we eerlijk zijn: we weten allemaal dat de uitdagingen waarmee we worden geconfronteerd, veel dieper zitten en om echte oplossingen vragen. Morgen stoppen met de instroom van asielzoekers levert geen enkele bijdrage aan de bestaanszekerheid of aan de bouw van de noodzakelijke extra woningen.

Begrijp me niet verkeerd: het vraagstuk van bevolkingsgroei is reëel. De druk op onze voorzieningen en de schaarse ruimte in ons dichtbevolkte land neemt toe. De commissie-Van Zwol oftewel het rapport van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen heeft daar heel duidelijke uitspraken over gedaan. De commissie wijst er ook op dat de grootschalige arbeidsmigratie decennialang ons land heeft laten groeien. De oplossing zit dus niet in het afschuiven van de schuld op een kleine groep mensen, maar begint met het erkennen van de rol van ons eigen beleid en, na dat besef, het nu echt gaan oplossen van de echte problemen van onze bewoners.

Als we het dan hebben over echte problemen, wil ik vooral wijzen naar het Gemeentefonds, waar ook een aantal voorgaande sprekers op hebben gewezen, ofwel de gebrekkige financiering vanuit het Rijk richting de gemeenten, die de afgelopen jaren diverse verantwoordelijkheden erbij hebben gekregen, maar dat met steeds minder geld vanuit Den Haag hebben moeten doen. Wel de taken, niet de knaken. Dat is een groot probleem, met gevolgen. Deze gevolgen zien we terug in de begroting van de gemeente Voorschoten. Wethouder Van der Elst zei het gisteren nog in de media: Voorschoten zit in de top 10 van nadeelgemeenten, een lijstje van gemeenten die het hardst getroffen worden door de aanpassingen in het Gemeentefonds. We erkennen de uitdagingen van onze gemeente, maar de Septembercirculaire van anderhalve maand geleden geeft ook aan dat er financiële ruimte is. Wij zien die ruimte, maar het college lijkt die ruimte te negeren; mevrouw Mieremet refereerde daar al aan. Het college maakt keuzes die absoluut niet de onze zijn, keuzes die veel socialer kunnen en die het probleem van het gebrek aan betaalbare woningen echt kunnen aanpakken. Daar zal mijn bijdrage over gaan, want wij denken dat het anders kan; nee, we denken dat het anders moet. Daarom komen we met voorstellen die binnen onze financiële mogelijkheden vallen en die met ambtelijke ondersteuning zijn opgesteld. Heel veel dank vanuit onze fractie voor deze hulp, die zeer gewaardeerd wordt.

Allereerst betaalbare woningbouw. Woningbouw gaat niet vanzelf. Dat geldt zeker voor het bouwen van betaalbare woningen in ons dorp, of het nu gaat om sociale huurwoningen of om woningen in het middensegment. De gemeente Voorschoten is de afgelopen jaren onvoldoende in staat gebleken om de noodzakelijke regierol op zich te nemen. De lokale Rekenkamercommissie constateert dat de ambtelijke capaciteit in Voorschoten al jarenlang beperkt is. Een ander recent onderzoek stelt vast dat "capaciteit en kwaliteit ontbreekt voor adequate regievoering". Het college stelde eerst in de Kadernota van een paar maanden geleden dat € 250.000 extra dringend noodzakelijk is om die betaalbare woningen te realiseren. Het college kort nu in deze begroting op die € 250.000 en zegt eigenlijk: we temporiseren en stellen uit. Dat is eigenlijk heel gek, gegeven de situatie in Voorschoten. We hebben namelijk zo weinig betaalbare woningen.

Onlangs kregen we een update in de vorm van informatiebrief 068, waar mevrouw Van Meenen al aan refereerde, met informatie over de verschillende bouwprojecten in ons dorp. Veel van wat nu in de pijplijn zit, is bestemd voor senioren of woonzorgeenheden. Dat is een prima toevoeging, want dit voorziet in een duidelijke behoefte, maar het aantal sociale huurwoningen en het middensegment voor bewoners tussen de 20 en 60 jaar zijn nagenoeg nul. Als dan projecten on hold worden gezet, hebben we een probleem. Daarom staan we nu voor de vraag: willen we ons inzetten voor die betaalbare woningen voor die grote middengroepen? Wij zeggen ja op deze vraag. We stellen een driejarig project voor, Impuls betaalbare woningbouw in Voorschoten, en willen daarvoor extra geld in deze begroting beschikbaar stellen. We dienen daarom samen met

GroenLinks en de SP amendement 311 in. De grote vraag hierbij is: wil de coalitie zich ook inzetten voor meer betaalbare woningen? Of zeggen de VVD, het CDA en Voorschoten Lokaal: we geven dit geen prioriteit? Het gaat om de daden, niet om de mooie woorden uit een coalitieakkoord. Dat is wat ons betreft een van de politieke vragen die vanavond hier op tafel ligt. Het amendement luidt:

"Amendement 311.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 7 november 2024, gezien het raadsvoorstel nr. Z/24/090280/414754,

constaterende dat:

- a. het college in de Kadernota 2025 aangeeft dat capaciteitsuitbreiding noodzakelijk is voor het realiseren van het speerpunt woningbouw en dit vertaalt in een aanvullend budget van € 250.000 voor elk van de jaren 2025, 2026, 2027 en 2028;*
- b. de gemeenteraad bij behandeling van de Kadernota een motie van de coalitie heeft aangenomen met als verzoek de inzet te beperken tot die woningbouwprojecten die 'welhaast in de realisatiefase zitten' en de extra capaciteit van €250.000 per jaar naar beneden bij te stellen;*
- c. het college deze motie in de ontwerp meerjarenbegroting heeft vertaald in een forse neerwaartse bijstelling van € 50.000 in 2025 en van jaarlijks € 150.000 in de jaren 2026, 2027 en 2028;*

voorts constaterende dat:

- d. uit de recente informatiebrief 068 blijkt dat de afgelopen jaren 231 nieuwe woningen zijn gerealiseerd waarvan 96 in de vrije sector, 102 woonzorgeenheden (sociale huur) en 33 sociale huurwoningen die niet voor een specifieke doelgroep zijn bestemd;*
- e. in het overzicht in de recente informatiebrief 068 ook 915 geplande (bruto) woningen zijn opgenomen waarvan 366 sociale huur;*
- f. een belangrijk deel van deze 366 sociale huurwoningen is bedoeld voor specifieke doelgroepen zoals seniorenwoningen en woonzorgeenheden (Churchillplein en Buitenplaats Bijdorp);*
- g. het aantal woningen in het middensegment er bekaaid vanaf komt;*
- h. plannen met een substantieel aantal sociale huurwoningen voor starters en huishoudens met een gering inkomen worden getemporiseerd (Oude Stationslaantje, 117 woningen) of nog niet zijn voorzien van een aantal waardoor onzeker is binnen welke termijn die kunnen worden gerealiseerd (Jan Wagtenonkstraat en Jan Evertsenlaan);*

overwegende dat:

- i. zowel uit het onderzoek van de Rekenkamercommissie als het recente onderzoek naar de bestuurskracht van Voorschoten blijkt dat met betrekking tot de woningbouw*
 - ambtelijke capaciteit beperkt is (Rekenkamercommissie);*
 - capaciteit en kwaliteit ontbreken voor adequate regievoering (bestuurskrachtonderzoek);*
 - het niet aannemelijk is dat de gemeente en externe actoren de eigen doelstellingen kunnen realiseren;*
- j. in het coalitieakkoord 2022 één van de drie pijlers luidt: 'Voorschoten heeft meer betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen';*

van mening dat:

- k. tegen de achtergrond van informatiebrief 068 kan worden geconstateerd dat de neerwaartse bijstelling ten gevolge van motie 333 te fors is en afbreuk doet aan het realiseren van meer betaalbare woningen in Voorschoten;*
- l. een driejarig project 'Impuls betaalbare woningbouw Voorschoten' een goed antwoord is op de conclusies van de Rekenkamercommissie en van het bestuurskrachtonderzoek;*
- m. in 2027 een effectevaluatie moet plaatsvinden (lessons learned) om vast te stellen welke bijdrage deze impuls heeft geleverd aan het realiseren van 'meer betaalbare woningbouw*

in Voorschoten' en welk gevolgen dit heeft voor structurele inbedding in de reguliere werkzaamheden van de gemeente.

De gemeenteraad van Voorschoten besluit het eerste beslispunt in het raadsvoorstel als volgt bij te stellen:

1. De Programmabegroting 2025 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenramingen 2026-2028 met inachtneming van het hieronder gestelde:

- het tijdelijk voor een periode van drie jaren beschikbaar stellen van jaarlijks € 200.000 voor het project 'Impuls betaalbare woningbouw Voorschoten'. De dekking hiervan is in de (ontwerp)begroting 2025 aanwezig. Voor elk van de jaren 2026 en 2027 is € 100.000 beschikbaar in de (ontwerp)begroting en wordt de resterende € 100.000 gedekt uit de bestemmingsreserve volkshuisvesting;*
- het college op te dragen tot het uitvoeren van een effectevaluatie in 2027 en deze evaluatie aan de raad te doen toekomen."*

Dan het minimabeleid. De voorstellen van het college voor bezuinigingen op het minimabeleid hebben allereerst betrekking op bezuiniging op de schuldhulpverlening en op de armoederegisseur en de sociale raadvrouw. Dat zijn bezuinigingen waarmee de meest kwetsbare Voorschotenaren te maken gaan krijgen. Voor de PvdA is dit echt onacceptabel. Wat gebeurt er namelijk? De sociale raadsliden zijn de ogen en oren van de gemeente Voorschoten op het gebied van het minimabeleid. Ze pikken direct de signalen van bewoners op en helpen hen waar het kan. Die hulp wordt dus minder. De armoederegisseur is tevens diegene die het overzicht heeft van al die verschillende signalen, die die signalen verzamelt en die die aanhangig maakt bij de gemeente Voorschoten én, nog belangrijker, bij de afdeling Werk en Inkomen van Leidschendam-Voorburg. Het is wat ons betreft cynisme ten top. Een paar weken geleden was er eerst de homeopathische verdunning van de regelingen in het nieuwe minimabeleid. Gezinnen met kinderen gaan er gigantisch op achteruit, met name grotere gezinnen van drie kinderen of meer. Het kan zelfs meer dan € 1.000 per maand zijn. Juist de kinderen - juist de kinderen! - worden door dit beleid keihard geraakt. Het is een schande in dit welvarende dorp. En daar komt nog wat bij: door de verminderde inzet van de sociale raadvrouwen zorgt het college er eigenhandig voor dat er minder ambtenaren zijn om die signalen op te pikken. En als klap op de vuurpijl is dé pleitbezorger binnen het sociale domein - de armoederegisseur - ook foetsie, gewoon weg. Dé functionaris die aangesteld is om knelpunten op dit vlak te signaleren en indien nodig te escaleren, is er in 2026 niet meer. Na de bedroevende resultaten uit het lokale Rekenkamerrapport en de inderhaast uitgezette second opinion door een ander onderzoeksbureau, met dezelfde slechte uitkomsten, wil dit college niet weten of het hernieuwde beleid functioneert of niet. Ze gaan de komende jaren zonder de signalen met hun vingers in de oren zitten. Ja, mijn klomp en die van mijn fractie is de afgelopen weken echt een paar keer gebroken.

En dan de schuldhulpverlening, de preventie. Hoe vaak moeten we dit college nog aan het verstand peuteren dat investeren in het voorkomen van schulden uiteindelijk tot lagere maatschappelijke kosten leidt en dus geld oplevert in plaats van dat het geld kost? Dat gegeven zou op bijjal moeten rekenen van alle politieke partijen in deze zaal. We vinden de gekozen bezuinigingen dus prematuur en willen graag dat deze pas volgend jaar bij de Kadernota worden ingebracht. We hebben als raad de plicht om helder te krijgen wat de effecten van de bezuinigingen zijn, alvorens we hier een verantwoord besluit over kunnen nemen. Daarom dienen we samen met GroenLinks en de SP amendement 309 in. Het amendement luidt:

"Amendement 309.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 7 november 2024, gezien het raadsvoorstel nr. Z/24/090280/414754,

constaterende dat:

- a. het college in het kader van de ombuigingsoperatie vanaf het begrotingsjaar 2026 €37.000 kort op de preventieve schuldhulpverlening en € 99.000 kort op de armoederegisseur/sociale raadvrouw;*
- b. het college niet toelicht wat de effecten hiervan (kunnen) zijn voor die huishoudens waar deze functies zich op richten;*

van mening dat:

- c. de gemeenteraad - zeker als het gaat om beleid en regelingen die betrekking hebben op de meest kwetsbare huishoudens van Voorschoten – de plicht heeft zich te vergewissen van de effecten van deze bezuinigingen alvorens hierover een verantwoord besluit te kunnen nemen;
- d. het thans opnemen van een gespecificeerd bedrag tot bezuiniging vanaf 2026 voorbarig is.

De gemeenteraad van Voorschoten besluit het eerste beslispunt in het raadsvoorstel als volgt bij te stellen:

1. De Programmabegroting 2025 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenramingen 2026-2028 met inachtneming van het hieronder gestelde:

- het college zal ter voorbereiding op de Kadernota 2026 de raad een voorstel doen met betrekking tot de toekomstige invulling van de functies schuldhulpverlening en armoederegisseur/sociaal raadvrouw en de daarvoor beschikbaar te stellen financiële middelen;
- in de meerjarenbegroting wordt de voor de jaren 2026 en verder opgenomen bezuiniging van € 37.000 op de preventieve schuldhulpverlening en € 99.000 op de armoederegisseur/sociale raadvrouw geschrapt, ten laste van het begrotingsresultaat."

En dan het bereik van ons minimabeleid. De lokale Rekenkamercommissie heeft vastgesteld dat het bereik van onze minimaregelingen aanzienlijk lager is dan het landelijk gemiddelde. Anders gezegd: in Voorschoten worden veel huishoudens gewoon niet geholpen. Extra ambtelijke inzet is vereist voor het bereiken van een groter deel van deze doelgroep. Een advertentie in de krant of informatie op een website is niet voldoende. Wilt u serieus werk maken van het bereiken van deze doelgroep of bent u louter voor de bühne bezig? Daarom dienen we samen met GroenLinks en de SP amendement 310 in. Het amendement luidt:

"Amendement 310.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 7 november 2024, gezien het raadsvoorstel nr. Z/24/090280/414754,

constaterende dat:

- a. de Rekenkamercommissie heeft vastgesteld dat het bereik van onze minimaregelingen aanzienlijk lager is dan het landelijk gemiddelde. Anders gezegd, in Voorschoten worden te veel huishoudens niet bereikt;
- b. de gemeenteraad in september 2024 de nota Nieuw minimabeleid heeft vastgesteld met als motto: 'Iedereen telt mee!';
- c. de gemeenteraad daarbij heeft uitgesproken dat aan inwoners die er niet op eigen kracht in slagen, de gemeente ondersteuning geeft;

voorts constaterende dat:

- d. de afgelopen jaren telkenmaal t.b.v. extra ambtelijke capaciteit voor de afdeling mens en samenleving financiële middelen zijn uitgetrokken, te weten € 211.000 in 2022, € 332.000 in 2023 en € 138.000 in 2024;
- e. de ontwerpbegroting 2025 volstaat met een eenmalig extra budget van € 50.000 voor het begrotingsjaar 2025, waarvan de precieze besteding nog moet worden uitgewerkt (blz. 119);

overwegende dat:

- f. het bereiken van een groter deel van de doelgroep waarvoor het minimabeleid bedoeld is, extra ambtelijke inzet vereist waarbij niet volstaan kan worden met een pagina in een krant of op de website;
- g. derhalve structureel hiervoor extra budget moet worden vrijgemaakt.

De gemeenteraad van Voorschoten besluit het eerste beslispunt in het raadsvoorstel als volgt bij te stellen:

1. De Programmabegroting 2025 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenramingen 2026–2028 met inachtneming van het hieronder gestelde:

- het budget dat beschikbaar wordt gesteld voor de uitvoeringskosten gericht op het vergroten van het bereik van de doelgroep waarvoor de minimaregelingen bedoeld zijn, wordt verhoogd met € 75.000; derhalve voor het begrotingsjaar 2025 (naast de € 50.000) € 25.000 extra beschikbaar te stellen en in de vervolgjaren telkenmale € 75.000, ten laste van het begrotingsresultaat van de betreffende jaren;*
- het college op te dragen de raad op de daarvoor geëigende momenten te informeren over de ontwikkeling van het bereik van onze minimaregelingen."*

Ik ga afronden. In mijn betoog heb ik me vooral gefocust op de zaken die ik graag in deze begroting aangepast wil zien. Ik wil tot slot aandacht vragen voor de ronkende krantenkop in de Voorschotense krant van twee weken geleden: "Het college presenteert een sluitende meerjarenbegroting." Het klopt dat de begroting sluitend is, maar ten koste van wat? Nou, ten koste van de werkelijkheid. Deze begroting is geen waarheidsgetrouwe weergave van de zaken die de komende jaren concreet voor de gemeente Voorschoten voorliggen. Het college heeft de begroting sluitend gekregen door tal van noodzakelijke investeringen uit de begroting te laten. Om eens wat te noemen: het gemeentehuis, dat nodig aan renovatie toe is; de gemeentewerf, die ongeveer uit elkaar valt; de Kruispuntkerk als mogelijk bloeiend cultureel centrum, waar we al twintig jaar over spreken en dat noodzakelijk is om het treintje op gang te laten komen om andere dingen te kunnen realiseren. Meneer Deuzeman refereerde aan de bieb. En o ja, waar is het zwembad in deze begroting gebleven? Dit zijn allemaal zaken waarover we de komende maanden gewoon gaan spreken in deze raad, maar die voor nu boekhoudkundig en technisch even niet bestaan en die in meerjarig perspectief een gigantisch effect op onze begroting gaan hebben in termen van kapitaallasten en andere financiële cijfers. Ik heb geen glazen bol, maar wel een redelijk inschattingsvermogen. Door die investeringen niet op te nemen in de begroting, is dit gewoon einde verhaal voor het zwembad. Ik kan er niets anders van maken. Dat had wat mij betreft met koeienletters in de Voorschotense Krant moeten staan en niet "sluitende begroting".

Kortom, ik maak me echt zorgen om het mooie weer dat door dit college gespeeld wordt, want eigenlijk is het aan het regenen. De strategie van het college is, om met Bruce Springsteen te spreken, wachten op die zonnige dag die komen gaat. Hoop is voor mij echter geen strategie. Wij zullen ons als Partij van de Arbeid en andere progressieve partijen altijd inzetten om die wolken actief weg te jagen. Waarom? Omdat we allemaal zullen blijven vechten voor een Voorschoten dat van ons allemaal is.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Geachte voorzitter, geachte raadsleden en geachte inwoners. Vanavond ligt een solide programmabegroting voor met een positief structureel begrotingsaldo. Dat is een hele prestatie, gezien een voor Voorschoten – en andere gemeenten - nadelig gewijzigde financiering vanuit het Rijk, die door diverse fracties is gememoreerd. Dat hierdoor ombuigingen en bezuinigingen onontkoombaar nodig waren, vinden wij zeer spijtig. Tegelijkertijd zijn er weloverwogen keuzes gemaakt. Daar is veel werk voor verzet door de wethouder Financiën maar zeker ook ambtelijk. Allen dank hiervoor.

Wij zien een effectief, hardwerkend college dat van aanpakken en doorpakken weet. Dat is letterlijk zichtbaar in het hele dorp, zelfs hier vanuit de raadzaal: de rotonde. Dat geeft vertrouwen in de toekomst. Daarbij ook een compliment voor wethouder Schokker, die zich snel heeft ingewerkt, zoals iedereen heeft kunnen merken. Er zijn al veel projecten gestart in 2024 en er staan er veel op de rol voor 2025, zoals eerder genoemd: de rotonde van de Raadhuislaan, de rotonde aan de Wijngaardenlaan in 2025, een nieuw sportaccommodatiebeleid met in 2025 het voorgenomen afsluiten van benodigde nieuwe onderhoudscontracten, de nieuwe atletiekbaan die in 2025 zal worden opgeleverd, de aanpak van de projecten Adegeest, Raadhuislaan/Oranjeboomstraat en winkelcentrum Hofland, waarbij ook gewerkt wordt aan een klimaatadaptieve inrichting, vier wijken die onderweg zijn naar klimaatadaptatie, een nieuwe natuurbegraafplaats en herontwikkeling van begraafplaats Rosenburgh, de oprichting en verdere ontwikkeling van het platform Samen Gezond Voorschoten. Woningbouw blijft voor het college terecht een topprioriteit. Daarom is men terecht voortvarend aan de slag met de plannen uit de in december 2023 vastgestelde Woonvisie. Om woningbouw mogelijk te maken moeten we, gezien een overbelast elektriciteitsnetwerk, waardoor

nog nieuw te bouwen en opgeleverde woningen geen aansluiting kunnen krijgen, op een andere wijze naar ons energievraag kijken, maar ook om verduurzaming van bestaande woningen door elektrificatie mogelijk te maken. Mede daarom werkt Voorschoten constructief mee aan de oprichting van een publiek regionaal warmtebedrijf, een samenwerking waarbij Voorschoten mogelijk ook partner wordt. Bij eventuele deelname aan het warmtebedrijf maar ook aan WarmtelinQ, dat op de rol staat, staat wat ons betreft "haalbaar en betaalbaar" voorop. Wij vinden dat zulke grote projecten niet ten koste mogen gaan van lokale initiatieven waarbij wijken of buurten zelf warmteoplossingen organiseren. Het dient en-en te zijn. Wij horen graag hoe het college dit ziet.

Veiligheid in het verkeer en met name veiligheid van en voor kwetsbare fietsers is van groot belang voor alle leeftijden, maar zeker ook voor onze jongere en oudere inwoners. We begrijpen dat vanuit de provincie Zuid-Holland en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat subsidie is ontvangen voor de aanpak van twee kruispunten op de Leidseweg: de Bachlaan en de Mozartlaan. Onze fractie juicht toe dat beide kruispunten aangepakt worden.

Over "kruispunt" gesproken: ik proef in onze raad een positieve grondhouding ten opzichte van realisatie van een centrum voor cultuur in het Kruispuntkerk. Het wordt ook letterlijk hoog tijd voor een nieuw cultuurcentrum. Velen wachten erop. Het verleden heeft ons in dit langjarige dossier geleerd dat wensen om meer zekerheid "tot achter de komma" uiteindelijk tot besluiteloosheid leiden. Nu nog een spreekwoordelijke kogel door de kerk; daar kom ik straks op terug.

Verenigingen - van Vrienden van Voorschoten tot aan sportclubs, koren en schaakclub - en hun onmisbare vrijwilligers dragen bij aan gezonde en gelukkige inwoners van Voorschoten. Wij zijn trots op de rijke variatie en veelheid aan activiteiten. Onze verenigingen zijn van onschatbare waarde voor ons dorp. Over verbinding gesproken!

Wij onderkennen het belang van een sterke werkorganisatie, maar we maken ons enige zorgen over de lasten die hiermee gepaard gaan. Als middel tegen een krappe arbeidsmarkt is een organisatieontwikkeling ingezet waarbij Voorschoten zich, met een duidelijke identiteit als werkgever, op een onderscheidende en herkenbare manier wil positioneren. Een klantgerichte structuur is daarbij leidend. Wij juichen dit zeer toe. Een realistische planning van de taken draagt bij aan vertrouwen in de organisatie, het college en de raad door het daadwerkelijk en volgens voorgenomen tijdschema's behalen van doelen. Een dorp als Voorschoten verdient absoluut een stevige zelfstandige gemeentelijke organisatie. We verwachten in 2025 als gemeenschap de vruchten van dit beleid en onze gezamenlijke inspanning te mogen plukken.

Voorschoten is een zelfstandig dorp, mede door constructieve samenwerking in de regio en met verbonden partijen. Het college geeft aan een aantal klassieke milieutaken te zullen overdragen aan de omgevingsdienst. Dit vinden wij een goede zet. Hiermee blijven we sturen en krijgen we er uitvoeringszekerheid bij.

Wat onze voorzieningen betreft: ons centrum is, evenals de Beethovenlaan en winkelcentrum Hofland en daar gevestigde winkeliers, een vitaal onderdeel van ons dorp. Het zijn onmisbare bouwstenen van een levendig dorp. De winkeliers organiseren het hele jaar door goed bezochte en gewaardeerde activiteiten voor onze inwoners. Maar soms denk ik: is de liefde wederzijds? "Koop lokaal" heeft aandacht nodig, want er is helaas nogal wat leegstand. Dat is niet uniek voor Voorschoten, maar er is nog meer leegstand in wording. Dat willen wij anders. Dat vraagt actie en daadkracht van wethouder De Bruijn en het college. Kan het college aangeven hoe het de komende tijd denkt leegstand aan te pakken?

Tot slot roepen wij het college op om ons aller Ambachts- en Baljuwhuis weer snel in functie te krijgen. Zulke prachtige panden verdienen eveneens geen leegstand.

De spreekwoordelijke kogel door de kerk: bij dezen wil ik u een kanonskogel aanbieden met inhoud, waarmee dit toch even wat uitwerking mag hebben in het dorp.

De **voorzitter**: Het is een kanonskogel, althans qua vorm, maar gelukkig is het geen echte; anders hadden we andere vraagstukken gehad. Er zitten allemaal lekkere snoepjes in, kogelsnoepjes. Die ga ik uitdelen aan de raad en aan de organisatie, maar ook aan het college. Heel veel dank

daarvoor. Het is een verhaal van een plompe maar pientere vogel naar een kanonskogel; het is een feest vanavond. Dus heel veel dank! Ook dit krijgt weer een mooi plekje in mijn kamer.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik ga niks aanbieden, want het lijkt er een beetje op dat de coalitiepartijen dingen aanbieden om te verhullen dat ze niet zoveel inhoud hebben. Daar doen wij niet aan mee.

De **voorzitter**: Ik vind het hartstikke leuk, hoor.

De heer **Maassen** (SP): Ja, het is hartstikke leuk, maar het gaat om de inhoud. Ik wil namelijk beginnen met een citaat uit een oud socialistisch strijdlid uit het begin van de twintigste eeuw: "Geen woorden maar daden; wij zijn allen één". Het schijnt dat de supporters van een zekere voetbalclub dit lied hebben overgenomen, maar daar wil ik het verder niet over hebben. Geen woorden maar daden; die zin kwam direct in mijn gedachten toen ik de begroting las. De woorden in de begroting zijn mooi. Ondanks de bezuinigingen vanuit het Rijk zegt het college te blijven streven naar een fijn woondorp waarin voor verschillende groepen een betaalbare woning is en dat duurzaam en toekomstbestendig is. Mooie woorden, maar helaas staan ze in schril contrast met de daden van hetzelfde college in dezelfde begroting. Laten we om te beginnen eens kijken naar de bezuinigingen van het Rijk. Natuurlijk kan je zeggen dat we daar in Voorschoten geen invloed op hebben, maar dat is natuurlijk niet helemaal waar. Wij, de inwoners van Voorschoten, hebben ook stemrecht bij de Tweede Kamerverkiezingen. Iedereen in Voorschoten die bij de laatste verkiezingen heeft gestemd op de VVD, de PVV, Nieuw Sociaal Contract of BBB, heeft dit dus mede mogelijk gemaakt. Sommige hier aanwezigen hebben zelfs campagne gevoerd voor een van die partijen. De plannen voor het korten op het Gemeentefonds waren er natuurlijk al langer. Ook de stemmers en de leden van het CDA, de ChristenUnie en D66 dragen dus enige verantwoordelijkheid, net als de mensen die in 2012 voor de PvdA stemden, want het was minister Plasterk die dit plan heeft ontworpen. Je weet als kiezer natuurlijk niet precies waar je op stemt. Je kan mensen hier niet verantwoordelijk voor houden, maar dat is precies het probleem. Het klinkt leuk tijdens de Tweede Kamerverkiezingen: gemeenten moeten meer verantwoordelijkheid dragen. Maar in de praktijk betekent dit dus dat alle gemeenten meer taken hebben gekregen, terwijl de zak met geld door de rijksoverheid dicht is geknepen. In Den Haag hebben ze meer geld voor minder taken, terwijl elke gemeente moeite heeft om de begroting sluitend te krijgen. Voorschoten staat ook nog eens in de top tien van de nadeelgemeenten. Wij krijgen harde klappen als gevolg van deze keuzes, bewuste keuzes. Het is geen natuurramp die op ons af komt. Er is bewust voor gekozen, want politiek gaat over het maken van keuzes. In de begroting van Voorschoten lezen we dat het college deze keuzes gedwongen door de druk van buitenaf maakt, maar het had ook heel anders gekund. Dit college kiest voor één oplossingsrichting: geen rode cijfers. Daar moeten alles en iedereen voor wijken. Preventieve zorg wordt kapot bezuinigd. Van alle domme keuzes is dat misschien wel de allerdomste in deze begroting. Investeren in preventie betekent dat je op lange termijn minder zorgkosten hebt. We weten ook dat we in Voorschoten een snel vergrijzende bevolking hebben, die ooit een groot beroep gaat doen op onze zorg. Deze bezuiniging voelt alsof je thuis geen rookmelder aanschaft omdat je hoopt dat je nooit brand krijgt, terwijl je woont in een huis met een rieten dak, naast een vuurwerkopslag.

Ook de voorzieningen voor de mensen die het minder hebben, staan weer eens in het rijtje van bezuinigingen. Er wordt bezuinigd op de armoederegisseur en op het armoedebeleid. Dat is een typisch rechtse keuze van dit college: op de allerarmsten wordt bezuinigd, terwijl de belasting van de vermogenden niet wordt verhoogd. Dat hadden we namelijk ook kunnen doen: de WOZ-belasting wat verhogen. Dat zou betekenen dat de mensen met de duurste huizen wat meer gaan bijdragen, maar daar kiezen het CDA, de VVD en Voorschoten Lokaal niet voor. Ze kiezen ervoor om de voorzieningen voor de armste mensen af te breken, terwijl de villabewoner buiten schot blijft. Dat is niet de keuze die de SP zou maken.

En dan wonen. Het is een mooie zin: "Voorschoten heeft meer betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen". Dat klinkt als een heel goed idee, maar het wordt niet uitgevoerd. Het budget voor het ontwikkelen van nieuwe plannen is op initiatief van de VVD afgeknepen, waardoor we geen nieuwe mensen kunnen aantrekken om nieuwe projecten te ontwikkelen, alsof we over vijf jaar geen nieuwe woningen nodig hebben. Bouwplannen boeken weinig tot geen vooruitgang. Het project voor de nieuwbouw van 40 sociale huurwoningen aan de Jan Wagtendonkstraat ligt al jaren stil. Het Oude Stationslaantje, op initiatief van de SP op de planlijst gekomen, moet leiden tot 120 sociale huurwoningen, maar kan dat wel worden ontwikkeld binnen het huidige budget? Er

staan verschillende projecten op de woningbouwplanlijst, maar hoeveel daarvan zijn beschikbaar voor reguliere sociale huurders, Voorschotenaren die betaalbaar willen wonen? Het lijkt erop dat alle betaalbare woningen direct naar de zorgprojecten gaan. Over bouwen en plannen gesproken: diverse malen wordt aangegeven dat investeringen in grote projecten voor de toekomst worden uitgesteld, maar dat is natuurlijk niet wat er in werkelijkheid in deze begroting gebeurt. De investeringen worden niet uitgesteld, maar geschrapt. De nieuwbouw van de bibliotheek? Geschrapt. Een nieuwe sporthal? Geschrapt. Nieuwbouw zwembad? Geschrapt. Nieuw gemeentehuis? Geschrapt. Nieuwbouw Fortgensschool? Alweer uitgesteld. Het lijkt er een beetje op dat het college Voorschoten heeft opgegeven, dat alle investeringen van de gemeenten worden geschrapt omdat men er niet meer in gelooft en dat men niet meer gelooft dat Voorschoten op de lange termijn zelfstandig kan blijven omdat, om in de beeldspraak van Voorschoten Lokaal te blijven, de kip gaat worden geslacht. Dat zou in ieder geval verklaren waarom de grootschalige renovatie van het gemeentehuis is geschrapt. Als je niet zelfstandig bent, heb je ook geen gemeentehuis nodig. De SP vindt dat Voorschoten juist een zelfstandige gemeente moet zijn met goede voorzieningen voor iedereen, waar juist een nieuwe bibliotheek, een zwembad en een sporthal onderdeel van zijn. Daarom zullen we tegen deze afbraakbegroting stemmen, want de woorden in de begroting zijn mooi, maar de daden kunnen wij niet steunen.

De **voorzitter**: Dit was de eerste termijn van de zijde van de raad. We gaan door met de beantwoording van het college. Ik zie dat er bij het college geen behoefte is aan een schorsing.

Wethouder **Van der Elst**: Voorzitter, geachte leden van de raad en iedereen die thuis meekijkt. Ja, het zijn ingewikkelde tijden in gemeenteland. Zonder uitzondering hebben al uw fracties dat gememoreerd. De pers staat er vol van; gisteren ook in het Leidsch Dagblad en vandaag in de lokale pers, ook namens Voorschoten. Naast de dingen die vaak genoemd zijn, tellen er nog veel meer factoren die de uitdaging meer dan fors maken. In de pers hebben we het ietsje toegankelijker gemaakt voor mensen die misschien wat sneller een artikel lezen, zonder al te veel in technische inhoud te duiken. Los van het ravijnjaar en los van de herverdelingen die Voorschoten buiten proportie hard raken, zijn er nog veel meer factoren. Vanaf 2024 wordt het Gemeentefonds geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Dat is lager dan wat jarenlang gebruikelijk was: we volgden het indexcijfer van het Centraal Planbureau, voor zover dat al gevolgd werd, want ook daarbij waren er tekorten. Er wordt op dit moment een onderzoek uitgevoerd: in hoeverre kunnen gemeenten in de toekomst worden beperkt bij de stijging van ozb, een van de weinige lokale belastingen die er nog over zijn? In de nota van wijzigingen staat een forse winstwaarschuwing, waarvan sommige fracties al terecht melding maakten. We zijn er dus nog niet.

Toch zijn er tal van redenen om elkaar toch positief aan te kijken. We hebben een prachtig dorp. Om het maar even bij cijfertjes te houden omdat sommige mensen dan wat makkelijker praten: er zijn vandaag precies drie amendementen. Dat hebben we weleens anders gezien. Ik herinner me dat er weleens 40 waren, moties en amendementen bij elkaar opgeteld. Mede gelet op de vele technische uiteenzettingen die we voorafgaand aan deze raadsvergadering hebben gehad, lezen we graag dat we, hoewel we het niet altijd met elkaar eens zullen zijn - dat geeft ook niet - toch samen begrijpen dat er keuzes gemaakt moeten worden en dat het daarbij hoegenaamd onmogelijk is om iedereen tevreden te houden.

Alvorens te reageren op de gewaardeerde inbreng van alle sprekers, is het goed om alvast twee opmerkingen te maken. De heer Bremmer heeft, zoals gebruikelijk, de stukken zeer terdege gelezen. Ik wil dus uw toestemming vragen, voorzitter, om een wijziging aan te brengen. In bijlage 5, artikel 11 wordt de Afvalstoffenverordening ingetrokken. Waar "2024" staat, moet dat "2023" zijn; dat is puur technisch. Ik wil u vragen om nog een tweede wijziging aan te mogen brengen. U ziet dat het A3-formaat infographic dat u voor u heeft liggen, letterlijk en figuurlijk handwerk is. Daarop is een cijfertje 1 te veel opgenomen. Formeel moet ik u vragen om toestemming aan de raad te vragen om dat eentje eruit te halen. Dan klopt het helemaal. Dat cijfer is trouwens héél laag in de pijplijn nog aangepast.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Het is wel teleurstellend, want € 187 miljoen aan inkomsten had het probleem van Voorschoten opgelost.

Wethouder **Van der Elst**: Dat klopt, maar helaas staan er tussen de punten van duizendtallen meestal niet vier cijfers. Daarom klopte er al iets niet; dat kon je vanaf een afstand al zien. Die laatste wijziging komt trouwens op het conto van mevrouw Persoon; dank voor uw oplettendheid.

Ik begin met de fractie van GroenLinks, de heer Deuzeman. Waar ik inga op een vraag of opmerking van één van u die daarna misschien ook door iemand anders aan de orde is gesteld, hoop ik dat ik mag verwijzen naar wat ik eerder heb gezegd, want dat bespaart ons weer wat tijd. Er is vanavond al verwezen naar "Geen woorden maar daden". Het schijnt dat een clubje uit Amsterdam ook nog wat voetbalwerkzaamheden heeft, maar goed.

De **voorzitter**: Wethouder, het is wel een ander lied dat vanavond wordt gezongen. Dat maakt mij niet zo heel veel uit, maar ik zeg dit voor de geschiedschrijving en voor de fans onder ons.

Wethouder **Van der Elst**: Ik heb iets met cultuur, maar als u heelhuids thuis wil komen, zal ik maar niet gaan zingen, want dat gaat niet goed komen.

De **voorzitter**: Ik zie een belangrijke interruptie van de heer Posthuma.

De heer **Posthuma** (PvdA): Een interessant weetje over "Hand in hand kameraden": dat is in de jaren zestig twee keer opgenomen, namelijk een Feyenoordversie, maar ook een Ajaxversie. Zoek het op YouTube op: er is een versie van "Hand in hand kameraden" met Ajax.

De **voorzitter**: Dan had de wethouder toch gelijk.

De heer **Maassen** (SP): Zoals ik al zei, is het een oud socialistisch strijdlied. Dat heb ik niet verzonnen; dat is echt waar. Het is goed dat de heer Posthuma messcherp is, want de verdediging van Feyenoord was dat gisteravond niet.

Wethouder **Van der Elst**: Als Ajax en Feyenoord dezelfde liedjes gaan zingen ... Love is in the air; het kan allemaal nog goed komen. Dat is mooi.

Meneer Deuzeman, u noemde het ravijnjaar. Daar is de kous natuurlijk niet mee af. Het hakt er hard in en u ziet de effecten ervan in de begroting. Het is niet anders. Ja, wij focussen juist op onderwerpen die lang zijn blijven liggen. Dat zijn de vier speerpunten die in de Kadernota genoemd worden. Ik wil graag herhalen dat dat niet alles is waar we naar kijken. Het sociaal domein heeft onze grote aandacht, evenals het versterken van onze ambtelijke organisatie, want zonder dat gaat het niet lukken. We zijn ervan overtuigd dat ons dat wél zal lukken.

Wat ten opzichte van de Kadernota qua investeringen is verwijderd, zijn in ieder geval plannen waartoe nog niet besloten was. Dat schoot een aantal stukjes op. De wensen zijn er nog steeds en we zullen bij de raad terugkomen om in overleg met u te bezien - dat is door u te besluiten - waar we alsnog dingen kunnen doen die nu geschrappt zijn. Dat betekent niet dat ze er definitief uit zijn. Het schoont wel de investeringsplanning een stuk op. Omdat we achter elkaar, jaar in, jaar uit, zien dat er sprake is van overbegroting of onderbesteding, hebben we er daarnaast natuurlijk radicaal een mes overheen gelegd. We halen er 30% van af. We verwachten dat we dan veel meer in de buurt komen van wat we wel gaan doen. Er zijn overigens meer gemeenten die een vergelijkbare slag maken.

De buffer om tegenvallers op te vangen: we zijn als gemeente Voorschoten nog lang niet in de buurt van het krijgen van echt heel grote problemen. We hebben bijvoorbeeld nog een concernreserve van, uit mijn hoofd, ten minste € 13,5 miljoen vrij besteedbaar. Daar kan je nog van alles mee doen in de boeken. Daarnaast hebben wij een prachtig dorp. We hebben een sterke ambtelijke organisatie. We hebben een gemeenteraad die elkaar onderling niet de tent uit vecht. Er wordt op een structurele manier overlegd. We hebben een college dat op een goede manier met u in debat kan gaan. We hebben een college dat er heel veel plezier in heeft. Laten we dus niet doemdenken. Ik ben de laatste die dat zou willen adviseren. Laten we, zonder naïef te zijn, wel op een positieve manier naar voren kijken.

Bij de jaarrekening over 2024 - dat zal dus voor het zomerreces van volgend jaar zijn - is ons plan overigens om met elkaar opnieuw goed te gaan kijken naar de reserves, de bestemmingsreserves:

zijn die te groot of te klein en wat moeten we er nou precies mee? Maar die zijn er en die zijn er niet voor niks.

We herkennen niet dat wij geen keuzes zouden maken. Ik verwijs graag naar de pagina's 111 tot en met 114 in de begroting. Als er nou ergens in de begroting keuzes gemaakt worden, staan ze daar toch echt en die leggen we aan u voor. We geven wel degelijk uitvoering aan de plannen die we voorstellen. Juist daarom hebben we gesneden in een aantal plannen, zodat de kans dat we onze voornemens wél realiseren, een heel stuk groter wordt. Meneer Deuzeman, net als veel van uw raadsgenoten, herkent u de druk die het Rijk de gemeente geeft. Dat is geen fijne situatie. We hebben die situatie zichtbaar gemaakt. We lopen daar niet voor weg. Als u de Kadernota nog eens in gedachte neemt, ziet u gapende tekorten ontstaan. U ziet een ontploffing in de schuldquote; u ziet een uitermate ongezonde situatie. Dat betekent dat wat wij beleidsmatig graag zouden willen, helemaal niet kan. Dat betekent dat wat we wél doen, niet alleen is wat we beleidsmatig willen maar dat we dat vervolgens ook nog door een filter hebben gehaald om te zien wat er financieel haalbaar is. Dan krijg je een heel ander, helaas beperkter verhaal.

De fractie van de VVD: mevrouw Van Meenen, dank voor uw instemmende woorden. Het is weleens goed om die te horen. Ja, een realistische investeringsplanning. We realiseren ons terdege dat uitgerekend de fractie van de VVD meerdere malen daarop aangedrongen heeft. Dat hebben we ook gedaan. Dat punt is dus genoemd. Het is fijn dat u daar tevreden over bent. U herkent de vele projecten waarmee we wel degelijk bezig zijn. Als je naar buiten kijkt, zie je er één.

Het punt van de capaciteit raakt iets wat veel fracties hebben ingebracht. De arbeidsmarkt is iets waarmee alle gemeenten van Nederland, alle bedrijven van Nederland en alle organisaties van Nederland te maken hebben. Er zijn te weinig mensen die de dingen doen die we willen. Dat krijgen wij niet veranderd of opgelost, ook niet over drie jaar. Dat is een behoorlijk groot probleem, dat overigens de hele Nederlandse economie raakt. Ook de handjes zijn dus een beperkende factor, los van de budgetten. Al heb je de centen, zie ze maar eens vertaald te krijgen naar handen.

Mevrouw Van Meenen, we zullen onze uiterste best doen om voorzieningen in stand te houden. We hebben een goed dorp; dat moet blijven. En we blijven kijken naar mensen die het minder goed hebben.

Mevrouw Mieremet van de fractie van D66, nogmaals gefeliciteerd met uw nieuwe rol als fractievoorzitter, waarbij ik u natuurlijk heel veel succes wens. U spreekt over verschillen van inzicht en over het met elkaar delen van zaken. Dat is een harmonieuze toon die we graag willen volgen en onderschrijven. We proberen het ook zo te doen. Polarisatie betekent alleen maar dat je met elkaar verder van huis bent. Samen optrekken vindt het college, hoe je het ook keert of wendt, een belangrijk leidmotief in de politiek en in het openbaar bestuur in het algemeen.

We denken dat deze begroting wel degelijk goed is uit te leggen. We zullen niet stoppen met het beantwoorden van vragen die u heeft of het geven van nadere toelichting die u vraagt. We stoppen daar niet mee en we zullen doorgaan totdat al uw vragen beantwoord zijn.

Ja, er zal blijken dat er dingen zijn die, bijvoorbeeld richting het jaar 2026, juist toch nog wél kunnen of misschien juist niet. Als we dichterbij dat moment zijn - denk aan het moment dat we de Kadernota met elkaar bespreken - zullen we natuurlijk opnieuw kijken naar de dan actueler wordende begrotingsplannen voor 2026. We willen dat dus niet wegstoppen in een soort doos van Pandora, maar we zitten er niet dicht genoeg bij en er hangt een grote reeks van onzekerheden boven ons hoofd. Dat is de realiteit waarmee we nu te maken hebben. Het laatste woord over 2026 en daarna is dus niet gezegd.

Ik was ooit docent; dat was maar even. Dat was een stapje opzij. Ik ben niet iemand die het woord nee niet in de mond kan nemen. Dus bij dezen: we kunnen ook nee zeggen en we kunnen ook ja zeggen. Ik verwacht dat u nog wel tegen zal komen dat wij soms zeggen: dat gaan we gewoon niet doen; dat lijkt ons een slecht plan. We hebben in de Kadernota laten zien hoe we er eigenlijk voor staan als we zouden doen wat we willen. Dat kan dus niet. Omdat we de ruimte hebben om nog een fatsoenlijk sluitende meerjarenbegroting aan te leveren en aan u voor te leggen, hebben we dat gedaan. De heer Van Duivendijk meldde terecht dat we daarbij al een greepje in de

concernreserve hebben gedaan. Dat verdient op zich geen schoonheidsprijs. Aan de andere kant: die reserves heb je niet voor niks.

Ik kom bij de inbreng van de heer Van Duivendijk. Het verschil tussen een incidenteel saldo en een structureel saldo blijft een ongelofelijk lastig dilemma. Als je uit een handelsbedrijf komt, gaat het overwegend om cashflow. Dan moet je zorgen dat er meer geld binnenkomt dan eruit gaat. Dat is dan ongeveer je brutowinst, maar zo werkt het niet bij gemeentelijke financiën. Ik kan het niet mooier maken. Ik verwijs graag naar pagina 125 van de begroting. Misschien helpt dat nog een stukje vooruit, maar het blijft lastige kost en we kunnen er weinig aan doen.

U noemde de circulaire die ons om het hoofd schieten. Het zijn er meerdere per jaar. In de Decembercirculaire zit meestal niet heel veel ingewikkelds. De circulaire van mei en september zijn de grote klappen. Ja, dat is inderdaad verdraaid vervelend. Je kan daar niet op plannen; je kan daar niet op vertrouwen. Er is altijd wat. Zorgwekkend is dat wel. Dat maakt dus ook dat je in de nota van wijzigingen, waar onder andere de Septembercirculaire in verwerkt is, net zo hard moet kijken naar de daarin opgenomen en terecht door u genoemde forse winstwaarschuwing, want dat zou betekenen dat die hele nota van wijzigingen in 2025 nog naar een min kan omslaan. Dus wat heb je er dan aan?

U noemde de vier aandachtspunten vanuit uw eigen gedachten, zoals die ook door het college genoemd zijn. Zonder het gras voor mijn collega-wethouders weg te willen maaien: u noemde ook de verenigingen tussen sport en cultuur. Er zijn er meer. Die zullen we niet vergeten. Nu spring ik vooruit naar het fraaie cadeau dat u gegeven heeft: we zullen op de zoektocht naar die specifieke verenigingen die niet onder sport of cultuur vallen maar onder iets anders, op zoek gaan naar de Voorschotense vereniging van de mensen die kippen als metgezel beschouwen. Die krijgen vast ook een heel klein beetje subsidie, want dat is een prachtige gedachte.

De fractie van de PvdA, de heer Posthuma. Wel de taken, niet de knaken; dat is waar. Ik doe een oproep tot iedereen van u die partijgenoten heeft in en rond het Binnenhof, de Tweede Kamer en de Eerste Kamer. Zoek ook partijgenoten op in andere gemeenten en laat nog eens horen wat er gaande is in gemeenteland. Dat is niet best.

Betaalbare woningen: we doen onze uiterste best. We denken ook dat u dit terug kunt vinden in het halfjaarlijkse projectenoverzicht. De grote bottleneck zit 'm in de handjes die we niet kunnen vinden. Van de extra € 250.000 voor medewerkers, gericht op de woningbouwontwikkeling, zoals aangevraagd in de Kadernota, is in de begroting nog 80% overeind; dat is € 200.000 voor 2025.

Ik ga naar het door de PvdA ingediende amendement 311, waarin u verzoekt om een evaluatie in 2027. Dat vinden we toch een beetje ingewikkeld, want dan is er een volgend college. En om nu al met een amendement extra middelen beschikbaar te stellen voor 2026, terwijl je nu ziet aankomen dat dat dan ten laste van de concernreserve zou gaan ... We willen echt voorstellen om dit te bezien rond de Kadernota en de begroting. Samengevat: we denken dat wat we redelijkerwijs richting goedkope woningen kunnen doen, al doen en dat de bottleneck volgend jaar vooralsnog niet zal liggen in de budgetten die we beschikbaar hebben maar in de arbeidsmarkt. We ontraden amendement 311, maar we willen wel graag een toezegging doen. Mocht het ons lukken om op de arbeidsmarkt meer mensen te vinden dan we budget hebben, dan komen we in lijn met de door ons begrepen gedachte achter dit amendement graag bij de gemeenteraad terug om extra budget te vragen voor woningbouw, specifiek gericht op koopwoningen. Die toezegging wil ik graag doen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik dank de wethouder voor het meedenken, maar in de Kadernota heeft de wethouder het geld gereserveerd. Een paar maanden geleden dacht het college dus nog dat die capaciteit wel noodzakelijk was. Hoe kan het zijn dat die capaciteit wel een issue was op het moment dat de Kadernota verscheen en dat de wethouder nu eigenlijk zegt dat de capaciteit geen issue is?

Wethouder **Van der Elst**: Het verschil van € 50.000 op de gemeentelijke begroting is niet heel erg veel. Twee: er zijn recent nog een aantal mutaties gemaakt. Dat betekent dat we extra mensen moeten aantrekken omdat er wat verloop is op de betreffende afdeling. Met de toezegging die ik u zojuist gedaan heb en die dus ook terecht komt in de notulen, maken we eigenlijk een slag naar voren: mocht het nodig zijn, dan is er toch weer meer. Verder was er nog zoiets als een motie waarin werd opgeroepen om toch wat te matigen met die € 250.000 extra. We zijn af en toe wel

een beetje eigenwijs - tenminste, deze wethouder - maar we luisteren ook nog wel een beetje naar de gemeenteraad, want daarvoor zijn we hier aangenomen. We hebben daar dus inderdaad wat matiging in toegepast in lijn met het verzoek van de VVD.

De heer **Maassen** (SP): Ik snap dat de wethouder verwijst naar de door de raad aangenomen motie, want wij zijn de baas en die motie is aangenomen. Maar dan snap ik niet zo goed waarom hij dit amendement van de PvdA nu ontraadt, want bij de Kadernota is de motie van de VVD ingediend om te korten op het budget. Die motie is indertijd ontraden door het college, door deze wethouder. Nu ligt er een voorstel om dit terug te draaien en nu ontraadt de wethouder het weer. Daar zie ik een gebrek aan consequentie. Het is óf "we willen uitvoeren wat de raad doet; als u dit amendement aanneemt, zijn we daar dus heel blij mee" óf "eigenlijk willen we het niet". Wat is het nou?

Wethouder **Van der Elst**: Het is management by reality. Oftewel: we doen wat we kunnen en niet meer of minder dan dat. Wat er af is gegaan ten opzichte van de € 250.000, is € 50.000. Dat is ook niet de wereld. En in combinatie met de toezegging die ik zojuist heb gedaan, denk ik dat we zo consistent zijn als maar mogelijk is. We geven plankgas en we gaan maximaal voor goedkope woningen. Die komen er ook. Dat is wat ik u graag mee wil geven.

De heer **Posthuma** (PvdA): Dan ben ik het niet eens met informatiebrief 068 die de heer Van der Elst laatst heeft gestuurd. Daar staat juist heel duidelijk in - dat heb ik geprobeerd duidelijk te maken in mijn betoog - dat juist die betaalbare woningen voor dat grote middensegment gewoon niet echt op de rol staan. Juist als de wethouder die extra ambtelijke capaciteit nodig heeft om nog een keer extra druk te zetten op die betaalbare woningen, krijgt hij eigenlijk op een presenteerblaadje aangeboden om zijn werk, zijn dagelijkse verantwoordelijkheid, nog makkelijker te kunnen maken, maar dat schuift hij eigenlijk terzijde. Ik had eigenlijk verwacht dat de wethouder Volkshuisvesting zou zeggen: ik omarm het met heel veel liefde, ik ga keihard aan de slag en ik ga die betaalbare woningen realiseren. Hoe komt het nou dat u daar zo terughoudend in bent?

Wethouder **Van der Elst**: Natuurlijk leg ik het heel graag uit, zoals ik net al aangekondigd heb: we leggen alles graag uit. Er zijn in het college ook mensen met een financiële pet. Het lijkt ons wat vroeg om nu al in de concernreserve te gaan grijpen om extra plannen in 2026 te bekostigen. Bovendien zit er in 2027 een nieuw college. Laat dat maar even zelf bepalen wat het dan wel of niet gaat evalueren. Je kunt altijd tot zo'n evaluatie besluiten. We geven richting de arbeidsmarkt plankgas. We proberen zo veel mogelijk mensen te vinden en in te werken. Als we die hebben, gaan we echt zo snel mogelijk door. En er zijn ook heus nog wel gedachten om met nog meer woningbouwprojecten te komen, maar dat heeft nu weinig zin.

De heer **Posthuma** (PvdA): U zegt dat het financieel niet kan en u verschuift zich achter de ambtelijke afdeling. Wij hebben onze voorstellen laten doorrekenen. Daaruit komt dat we in 2025 en 2028 een sluitende begroting hebben. Dit betekent dat we aan de voorwaarden voldoen die de provincie ons heeft gesteld. U zegt nu eigenlijk dat we ook als alle drie de amendementen van de Partij van de Arbeid, GroenLinks en de SP aangenomen worden, een sluitende begroting bij de provincie zouden inleveren en aan alle regels zouden voldoen. Dat u dit niet wil doen, heeft niks te maken met de financiën, maar met politieke wil of het gebrek daaraan. Graag uw reactie.

Wethouder **Van der Elst**: Nee hoor, er is geen sprake van politieke onwil. Het saldo dat u nu in de begroting vindt voor 2026, is nul. Dat is natuurlijk een beetje dun. Dat is gecreëerd door een greep te doen uit de concernreserve. Als je meer gaat uitgeven, moet je dus meer uit de concernreserve halen. Je kunt dat beter bespreken in het kader van de Kadernota en de begroting voor 2026 en niet nu al. Tegen die tijd zitten we er dichterbij, weten we meer, zijn we weer een Meicirculaire wijzer enzovoort.

De **voorzitter**: De derde en laatste interruptie.

De heer **Posthuma** (PvdA): Het is bijzonder dat u aan de ene kant zegt "doe geen investeringen voor betaalbare woningen", maar dat u voor 2026 en later wel schrappt in de kosten in het sociaal domein. Uw hele redenering staat bol van inconsequentie en u probeert daar alleen maar gewin mee te krijgen bij uw eigen politieke achterban. Het is echt ongelofelijk. U bent volgens mij gewoon niet in staat om hierin de juiste dingen te doen.

Wethouder **Van der Elst**: Ik hoop dat de samenleving ons aan het eind van deze collegeperiode de maat neemt. We zullen dat niet zelf gaan doen. We zijn nu net iets over de helft. We hebben te maken met een hele grote uitdaging, namelijk om de begroting in 2025 tot en met 2028 sluitend te krijgen conform wat wij hebben toegezegd in de Kadernota. We zijn zo consequent en consistent als wat, want dat is exact wat we gedaan hebben, inclusief een reductie van de schuldquote. We hebben de begroting dus sluitend gemaakt door keuzes te maken. Nee, dat is niet altijd leuk. En ja, de gemeenteraad gaat daar uiteindelijk over. We hebben dat gedaan op basis van de informatie die we nu hebben. We hopen over een jaar en zeker wanneer we de Kadernota 2026 bespreken over dik een halfjaar, meer te weten.

Er was ook nog een halve vraag over de kapitaallastenontwikkeling. Die ziet u in de saldoberekening voor zover die kapitaallasten genomen worden tot en met het jaar 2028. Als je in 2028 iets oplevert, komen de kapitaallasten pas in 2029 en valt dat dus buiten deze begroting. Volgens mij was daar met een half woord ook nog een vraag over gesteld.

Dan de fractie van het CDA, mevrouw Kortekaas. Positieve woorden. U spreekt met trots op wat we allemaal zijn en hebben in Voorschoten. Dat is ook zo. Het college moet er alert op zijn dat we dat ook houden en, waar we kunnen, verbeteren. U doelt terecht op de in gang gezette en nu lopende reorganisatie van onze ambtelijke organisatie. We hebben die eigen sterke organisatie absoluut nodig, zoals u ook erkent en herkent. We delen die mening met u. Er worden in dat kader goede stappen gezet.

Tot slot "een kogel door de kerk". Dan haal ik toch even mijn petje "Erfgoed" erbij, want dat zit ook nog ergens in mijn portefeuille. We hebben het beleg van Leiden net overleefd. Past u dus een beetje op met die kogels door de kerk. Ik kijk ook de heer Maassen aan, want die weet daar nog meer van dan ik, zoals recent is gebleken. Maar dank daarvoor.

De heer **Maassen** (SP): Dan moet ik toch even reageren, want nu gaat het dak eraf, hè?

Wethouder **Van der Elst**: Tot slot inderdaad de heer Maassen van de SP. U erkent en herkent de oorzaken van de financiële problemen waar de gemeenten in Nederland voor staan. Dat geldt voor meer kansen in de woningbouw. Ik hoop dat ik daar richting de fractie van de PvdA uitgebreid op ingegaan ben. Voor 2025 verwachten we dat de bottleneck in de verdere ontwikkeling en versnelling van woningbouwprojecten niet is gelegen in de centen. Mocht dat wel zo zijn, dan heb ik zojuist de toezegging richting de PvdA gedaan: dan komen we bij u terug om meer budget te halen, want we willen maximaal gas geven.

Nee, wij geven Voorschoten niet op; u stelt dat het lijkt dat Voorschoten door het college wordt opgegeven. Ik wil daar graag mee afsluiten. We geven Voorschoten niet op. We doen dat nooit. We zullen Voorschoten wat het college betreft nooit opgeven. Dat is over onze dead body, want we doen alles wat we kunnen om Voorschoten zo goed en zo mooi mogelijk te maken, in alle mogelijke opzichten.

De **voorzitter**: Ik zie op dit moment geen vragen. Dan geef ik het woord aan wethouder De Bruijn voor de beantwoording en de reactie op de resterende amendementen.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Onze wethouder Financiën heeft natuurlijk het grootste stuk opgepakt en heeft dat uitstekend gedaan. Mij rest nog een klein aantal vragen en de reactie op de twee resterende amendementen. Ik begin met de vragen van het CDA. Hoe denkt het college de leegstand tegen te gaan in ons dorp? Dat is inderdaad een hot item, ook de afgelopen weken met verschillende ketens die landelijk faillissement hebben aangevraagd, zoals Blokker, dat in problemen is. Dat is uiteraard iets wat onze aandacht heeft. Het is natuurlijk lastig om dat vanuit Voorschoten helemaal tegen te gaan met dat soort grote ketens, maar wij proberen de Ontwikkelvisie Centrum tot uitvoering te brengen, juist om ons centrum aantrekkelijker te maken. Zoals u weet begint dat bij het Treubplein. Daarna komen de Schoolstraat, de Voorstraat en verder. Enerzijds hopen wij natuurlijk meer consumenten naar ons dorp te trekken, maar anderzijds hopen wij het natuurlijk ook aantrekkelijker te maken voor nieuwe ondernemers en voor pandeigenaren om opnieuw te investeren in hun pand. Het gaat erom dat wij vertrouwen uitstralen en overbrengen bij dit soort partijen. Daarnaast zijn we ook weer bezig met nieuwe afspraken met onze centrummanager, waarbij we wederom echt inzetten op nauw contact met de pandeigenaren.

Met "nauw contact" bedoel ik dat we snel weten wanneer winkeliers vertrekken en dat we goed aangehaakt zijn bij eventuele wisselingen, maar ook dat de centrummanager echt actief de boer opgaat om nieuwe winkeliers hiernaartoe te halen. Dat zijn enkele punten waar we volgens mij goed mee bezig zijn. Kunnen wij de hele Nederlandse economie aanpakken? Er is natuurlijk een beperking in wat we als gemeente kunnen doen, maar ik denk dat we wat we kunnen doen, goed doen.

Er is een vraag gesteld over het AB-huis. We zijn echt druk bezig met een nieuwe huurder voor het AB-huis. Omdat we die gesprekken nog hebben, kan ik op dit moment niet expliciet melden wie dat is, maar ik kan wel aangeven dat dit binnen een aantal weken bekend is. Ik kan u verzekeren dat de hele raad enthousiast zal zijn als bekend is welke partij dat is en dat iedereen dan ook vertrouwen zal hebben in de manier waarop zij met het pand en ook met het legaat om zullen gaan. Dit is dus een klein beetje een cliffhanger voor allen, maar ik hoop dat ik dit zo snel mogelijk openbaar mag delen, want het ligt ook op het puntje van mijn tong. Ik moet door; ik ben te uitgebreid. U heeft trek, hè, voorzitter?

Ik wil graag ingaan op de amendementen, te beginnen met amendement 309. Het college ontraadt het amendement. Ik heb de financiële discussie tussen de heer Posthuma en Hans van der Elst gehoord. We ontraden het amendement mede omdat we ons dan niet meer kunnen houden aan motie 332, omdat we dan niet meer een structureel meerjarig sluitende begroting kunnen opleveren in 2026 en 2027, maar dat is misschien niet eens het allerbelangrijkste.

De heer **Posthuma** (PvdA): De spelregels over die meerjarig sluitende begroting zijn helder: de begroting moet in het eerste en het vierde jaar sluitend zijn. In de twee tussenliggende jaren hoeft de begroting niet sluitend te zijn. Het college maakt op dit punt een politieke keuze; het kan dus anders. Daar krijg ik graag een reactie van de wethouder op: heeft hij liever dat we onze oren laten hangen naar Den Haag dan dat hij zorgt voor onze eigen bewoners hier in Voorschoten die het heel erg moeilijk en lastig hebben?

Wethouder **De Bruijn**: Ik weet wat u zegt over het eerste en het laatste jaar. Desalniettemin heeft de raad natuurlijk wel die motie 332 aangenomen. Daarin staat dat we een structureel meerjarig sluitende begroting willen opleveren. Ik wil doorgaan met de andere argumentatie.

De **voorzitter**: Heeft u antwoord gegeven op de interruptie van de heer Posthuma?

Wethouder **De Bruijn**: Volgens mij wel.

De **voorzitter**: Dan is er nog een interruptie voordat u verdergaat.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb een hele simpele vraag aan de wethouder. Wat staat hoger in de ranking: een uitspraak of een besluit?

Wethouder **De Bruijn**: Wat voor een uitspraak?

De heer **Maassen** (SP): Een uitspraak van de raad noemen wij ook "een motie" en is niet meer dan richtinggevend. Een besluit van de raad in de vorm van een amendement is wettelijk gezien belangrijker. Ik vraag de wethouder dus waarom deze raad zou moeten zeggen: er ligt een motie waarin we ooit een uitspraak hebben gedaan en daarom kunnen we nu geen besluit meer nemen dat daartegen ingaat; we kunnen nooit beslissen dat we het toen verkeerd hadden en dat we het anders moeten doen.

Wethouder **De Bruijn**: Op dit moment ligt de motie er en willen wij adviseren om vast te houden aan wat we daarmee met elkaar hebben afgesproken.

De **voorzitter**: Misschien kan de wethouder het antwoord afronden. Dan kunt u de vervolgininterruptie maken. Is dat prima?

De heer **Maassen** (SP): Dat is prima.

De **voorzitter**: Wethouder, vervolgt uw antwoord op de interruptie. Of heeft u die al gegeven?

Wethouder **De Bruijn**: Volgens mij wel, want ik heb onze mening gegeven. Wij als college willen ons graag aan die motie 332 houden, zoals wij als raad hebben afgesproken. Dat betekent een meerjarig sluitende begroting, maar ik zou graag ook de andere argumenten mee willen geven.

De heer **Maassen** (SP): Ik wil hier toch op reageren, want hier gaat de wethouder staatsrechtelijk even de mist in, want hij zegt "zoals wij als raad hebben afgesproken". De wethouder is geen onderdeel van de raad. Hij heeft dus helemaal niks afgesproken. Hij heeft een opdracht van ons meegekregen. Dit is vanavond al de tweede keer dat het college deze fout maakt. Daar wil ik echt bezwaar tegen maken, want dit is een manier om niet op de inhoud in te hoeven gaan. Het college is geen onderdeel van de raad. Het college heeft deze afspraak niet gemaakt. De raad heeft een uitspraak gedaan en de raad kan nu een besluit nemen dat een andere kant op gaat. Het college moet dat dan uitvoeren. Dat het college nu tegen de raad zegt "wij raden u af om uw mening te wijzigen" - dat is de enige argumentatie die wordt gegeven - is staatsrechtelijk eigenlijk onjuist.

De **voorzitter**: Qua tekst heeft de heer Maassen een punt: het college kan niet spreken van "wij als raad". U heeft als raad een motie aangenomen. Het college voert die uit. Als het college de motie niet uitvoert, komt het college terug bij de raad met de mededeling "we voeren de motie niet uit, want ...". Dan kunt u daar vervolgens weer een politieke discussie over hebben. Dat is een kleine nuancering. Dank voor deze attentie. Ik denk dat het college die heeft gehoord en dit in de verdere beantwoording ook zo zal benoemen. Wethouder De Bruijn, vervolgt uw betoog, want u gaf aan dat u nog andere argumenten heeft.

Wethouder **De Bruijn**: Ja, het is fijn als ik daaraan toe kan komen. Er zit natuurlijk een beweegreden achter waarom wij hebben gemeend dat we deze bezuinigingen of ombuigingen kunnen doen met minimaal maatschappelijk effect. Ik begin bij het stukje vroegsignalering, want vroegsignalering is uiteraard belangrijk. Op dit moment hebben we een stukje overlap in wat we doen vanuit de Kredietbank, onze partner, en wat we doen vanuit Voorschoten voor Elkaar. Wij denken dus dat we daar een en ander efficiënter kunnen inrichten. Daarnaast worden op dit moment bij de huisbezoeken twee mensen ingezet. We denken dat dat ook niet altijd nodig is.

De heer **Posthuma** (PvdA): Hoe kunt u in godsnaam van "overlap" spreken als in de afgelopen periode rapport na rapport na rapport blijkt dat de diensten die de gemeente Voorschoten levert, volstrekt onvoldoende zijn, volstrekt onvoldoende? De "oplossing" is dat u er minder capaciteit tegenaan zet. U denkt dat er daardoor dan opeens, miraculeus, beter gewerkt gaat worden. Ik kan er met mijn hoofd werkelijk waar niet bij dat deze boekhoudkundige logica de doorslag geeft.

Wethouder **De Bruijn**: De heer Posthuma heeft altijd een andere bril op dan ik, want hij leest de teksten die erin staan, ook altijd anders dan ik. Ik zou graag door willen gaan met de inhoudelijke uitleg van waarom wij denken dat dit verantwoord is.

De **voorzitter**: Dan zou ik willen voorstellen dat u in uw verdere beantwoording de beantwoording van de interruptie van de heer Posthuma meeneemt. Zullen we dat zo afspreken? Want dan geef ik het woord nu even aan de wethouder. Dan maakt hij dit onderdeel af, waarbij hij de vraag van de heer Posthuma meeneemt. Dan kijken we daarna of er nog openstaande vragen zijn.

Wethouder **De Bruijn**: Bij het opvolgen van signalen kan de gemeente dus flexibeler zijn. We denken dat we dat beter en gericht kunnen inrichten. Ik hoorde de heer Posthuma overigens zeggen dat we de armoederegisseur vanaf 2026 niet meer hebben en dat die wordt geschrapt. Dat is niet zo. In 2025 staan alle budgetten nog gewoon overeind. Vanaf 2026 zien we dat we weer teruggaan naar de bedragen waarmee we eerder, initieel, met elkaar zijn gestart. Daar is de tijdelijke verhoging wel vanaf.

De **voorzitter**: Bent u klaar met uw reactie op het amendement of heeft u nog een aantal argumenten?

Wethouder **De Bruijn**: Nee, maar ik zie weer een interruptie.

De **voorzitter**: Ja, maar ik probeer het debat goed te laten verlopen. Hoeveel tekst heeft u nog, wethouder?

Wethouder **De Bruijn**: Ik moet nog tot en met amendement 310.

De **voorzitter**: Oké, maar dit was dus de afronding wat amendement 309 betreft.

De heer **Posthuma** (PvdA): De wethouder doet nu alsof ik niet kan rekenen. Wij kunnen bij de Partij van de Arbeid zeer goed rekenen.

De heer **Maassen** (SP): Iedereen telt mee.

De heer **Posthuma** (PvdA): De armoederegisseur staat op de balans voor zestien uur in de week. Met de bedragen die in 2026 worden geschrapt, wordt die hele zestien uur die daarvoor ingepland staat, daaraf gehaald. Gaat u mij dus echt niet wijs maken dat er in 2026 nog een armoederegisseur is. U moet uw berekeningen en uw werk beter doen, want het is niet oké wat u hier aan het doen bent.

De **voorzitter**: En dit alles via de voorzitter, meneer Posthuma.

Wethouder **De Bruijn**: Deze interruptie was geen vraag. Daar hoeft ik volgens mij dus geen antwoord op te geven.

De **voorzitter**: Maar dan krijgt u een vervolgininterruptie. Ik stel dus voor dat u er wel op ingaat.

Wethouder **De Bruijn**: Ik zou niet weten waar ik verder op in moet gaan. Ik zou graag gewoon uitleg willen geven waarom wij hiervoor kiezen.

De **voorzitter**: Ja, maar dan komt er een vervolgininterruptie.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik vind het een beetje vervelend dat de wethouder de afgelopen vijf minuten echt constant om datgene wat ik zeg, heen aan het draaien is. De simpele vraag die nu gesteld kan worden, is de volgende. U beweert dat de armoederegisseur er in 2026 wel is. Ik beweert dat die er in 2026 niet is vanwege het simpele feit dat u het bedrag dat daarvoor gereserveerd is, zestien uur in de week, uit de begroting heeft gehaald. Dat heb ik niet gedaan; dat heeft u gedaan.

Wethouder **De Bruijn**: Er zijn eerder ook technische vragen gesteld, volgens mij door GroenLinks. Daarbij is deze vraag ook gesteld. Daar hebben we ook antwoord op gegeven: de uitwerking, ook richting 2026, moet uiteindelijk nog gebeuren. Maar we hebben daar zeker ook gegarandeerd en aangegeven dat het zojuist door mij genoemde bedrag, dus ruim € 63.000, wel degelijk voor 2026 staat. Maar de heer Posthuma heeft er wel gelijk in dat we in de begroting een fout hebben gemaakt: het bedrag dat daar zou moeten staan ... Ja, dat hebben we ook al eerder aangegeven, maar dat heeft u niet gelezen, omdat het onder het stukje "algemene personeelslasten" staat.

De **voorzitter**: En ook wethouder De Bruijn zegt dit alles via de voorzitter.

De heer **Maassen** (SP): Toch even procedureel: er ligt hier dus een begroting voor waar financiële fouten in staan en er ligt geen addendum bij. Ik verwacht dat het college vanavond nog een addendum bij deze begroting stuurt waarin de fouten worden opgelost, want anders kunnen we de begroting niet aannemen.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat dit punt even mee terug wordt genomen naar het college en dat er wordt bekeken welke fouten dit dan zou betreffen, zodat de raad in de tweede termijn ordentelijk kan worden geïnformeerd over waar dit over gaat. Ik denk dat de wethouder Financiën daar dan wellicht - dat weet ik niet - in de tweede termijn op terugkomt.

Wethouder **De Bruijn**: Ik wil nog iets meegeven over de armoederegisseur. Wij zien op dit moment ook dat er overlap is tussen die functie en ambtelijke inzet die wij hebben. Dat is dus iets wat wij juist de komende tijd goed uit willen laten kristalliseren om te zorgen dat zaken die eventueel niet meer opgevangen kunnen worden door de armoederegisseur, gewoon bij ons intern ambtelijk worden opgevangen.

Met betrekking tot de schuldhulpverlening wordt er gevraagd om voor de Kadernota een voorstel te doen voor de toekomstige invulling. Ik wil de raad er graag aan herinneren dat in april het

Beleidsplan schuldhulpverlening op de agenda van de raad staat. Daar zult u dus eigenlijk al op uw wenken bediend worden.

Dan kom ik natuurlijk bij amendement 310, dat ook over het minimabeleid gaat. Ook dat amendement ontraden we, met dezelfde financiële reden als zojuist. Volgens mij is echter belangrijker dat wij niet denken dat verhogen van de uitvoeringskosten per definitie tot een groter bereik leidt. Het is namelijk niet zo dat, als we straks meer advertenties plaatsen in Het Krantje of op de social media, dat deze doelgroep daadwerkelijk dichterbij brengt. Dat hebben wij ook aangegeven tijdens de behandeling van het minimabeleid: wij willen juist inzetten op het dichterbij brengen en het betrekken van onze maatschappelijke partners en de consultants. Daar geloven wij in: om de mensen echt beter te bereiken, hebben we die partijen nodig. U weet als raad ook dat 51% van de mensen die in aanmerking komen voor het minimabeleid, een niet-westerse achtergrond heeft. Dat betekent ook dat we betere banden moeten aangaan met bijvoorbeeld andere stichtingen, bijvoorbeeld de Stichting Assalem of de nieuwe Stichting Sakiena, om ook die achterban dichterbij te halen en beter te kunnen identificeren.

Ik denk dat ik het daarbij laat, want ik heb al veel van de tijd opgeslorpt.

De **voorzitter**: Ik kijk rond. Alle vragen die bij uw portefeuille horen, zijn beantwoord.

Wethouder **Schokker**: Voorzitter. Ik wil in deze eerste termijn ingaan op drie punten, ten eerste op de vraag van het CDA in hoeverre lokale initiatieven mogelijk zijn bij warmtenetten. Die zijn mogelijk. We zijn nu bezig om dit de komende tijd verder te ontwikkelen. Er komt binnenkort ook weer een informatiebrief over hoe we varen met een warmtebedrijf in de regio, maar er ligt op dit moment ook een wet in de Eerste Kamer, de Wet gemeentelijke instrumenten voor de warmtetransitie. Daarmee is het wettelijk mogelijk om ontheffingen te geven voor lokale initiatieven. Het antwoord daarop is dus ja.

Het tweede punt is de vraag van de heer Van Duivendijk van Voorschoten Lokaal over de sportverenigingen: vallen die niet buiten de boot of buiten het kruispunt? Daar heeft mijn collega Hans van der Elst al het nodige over gezegd. In het kader van Samen Gezond Voorschoten is in dat verband ook nog een heleboel mogelijk. Daarvoor geven we ook bepaalde subsidies et cetera via de SPUK/GALA-gelden. Dat wilde ik nog even toevoegen.

Het laatste punt is volgens mij een geruststelling voor de heer Maassen, die aangaf dat de sporthal qua investering niet is opgenomen, maar die is wel opgenomen. We hebben in het sportaccommodatiebeleid een groot aantal investeringen opgenomen. Er staat twee keer € 4 miljoen in de begroting.

De **voorzitter**: Ik kijk rond. Zijn alle vragen van de raad beantwoord door het college? Dat is het geval. Dan zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van de zijde van het college. We gaan schorsen voor het eten en we beginnen weer rond 20.00 uur. Dan hebben we een uur voor het eten plus eventueel fractieoverleg et cetera.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: We beginnen aan de tweede termijn van de raad, waarbij ik de vaste sprekersvolgorde aanhoud.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Laat ik in eerste instantie in algemene zin reageren op de andere fracties. Dat kan in twee groepen. Bij de andere oppositiefracties hoorde ik heel veel dezelfde geluiden. Ik denk dat wij een gedeelde visie op deze begroting hebben. In de bijdragen van de coalitiefracties viel mij op dat er vooral heel veel positiefs gezegd werd over de dingen die nu gaande zijn en over de plannen voor 2025. Dat vinden wij ook. Het gaat ons er niet om dat dat slecht is. Wij hopen ook dat er uitvoering gegeven wordt aan wat hier ligt, want dat is wat Voorschoten nodig heeft. Wat dat betreft lopen de meningen dus niet heel ver uiteen.

We hebben wel een verschil van mening over de jaren daarna, ook met het college; dat is duidelijk. Daar hebben we net wethouder Van der Elst over gehoord. In reactie op mijn betoog gaf hij aan dat er wel degelijk keuzes gemaakt zijn. In een zeker opzicht klopt dat. Er zijn bedragen definitief uit de begroting geschrapd. Daar hebben we ook naar gevraagd tijdens de

commissiebehandeling. Er is aangegeven dat dit is wat het is, tenzij wij met bezuinigingen kunnen komen. Dat is een keuze. De vraag daarbij is wel wat de consequenties daarvan zijn. Daar verwees de heer Maassen naar in zijn betoog in de eerste termijn. Als wij nu inderdaad de keuze maken dat er geen geld beschikbaar komt voor de gemeentelijke huisvesting, betekent dat nogal wat. Dan zullen wij toch echt een gesprek met elkaar moeten hebben over hoe we dat in Voorschoten willen gaan doen. Het zijn misschien dus niet zozeer de keuzes, maar de consequenties van die keuzes die ontbreken. Wij hopen dat wij daar in het vervolg van het laatste jaar van deze collegeperiode verder op in kunnen gaan, want we denken dat we het ons niet kunnen veroorloven om dit uit te blijven stellen.

Ik heb in mijn betoog beloofd dat ik nu zal ingaan op de ingediende amendementen en op onze steun daarvoor. Ik begin met amendement 309 over de armoederegisseur en de sociaal raadvrouw. Zoals de heer Posthuma zei, gaat het hier om het programma van vroegsignalering, waarmee we proberen te voorkomen dat mensen in een schuldhulptraject terechtkomen. Wij denken niet alleen dat het fatsoenlijk is om dat te doen en te proberen om ervoor te zorgen dat mensen niet in een diep dal terechtkomen maar om daar op tijd bij te zijn. We denken ook dat het financieel verstandig is voor Voorschoten om daarin te investeren. Een van de lichtpuntjes die we bij dit kabinet gezien hebben, is dat ook het kabinet het hierover heeft en daarvoor geld beschikbaar wil stellen. Wij maken er ons zorgen over - dat is ook de reden waarom we dit amendement steunen - dat we, door nu al het signaal af te geven dat we het allemaal weer af gaan bouwen nadat we het net opgezet hebben, mogelijk in problemen komen als we dit beleid van vroegsignalering straks een bestendige plek willen geven. Voor alle preventieve maatregelen geldt dat je, als je daar profijt van wil hebben, die zult moeten gaan doen. Langzamerhand bouw je daar dan ervaring mee op en krijg je een groep mensen die je uit de schulden weet te houden die daar anders in gekomen waren. Dit is dus een van de consequenties voor 2026 en daarna die wij graag teruggedraaid zouden zien. We hebben het amendement dan ook van harte mede ingediend.

Wat de financiële discussie betreft - dit geldt voor al deze stukken - sluit ik me aan bij de heer Posthuma en de heer Maassen: we kunnen uitgaan van een motie die bij de Kadernota is ingediend, maar dit is een raadsbesluit. De raad kan altijd terugkomen op een eerder genomen besluit, zeker als het gaat om een motie waar wij nu een ander besluit over nemen. Wat het college daarvan vindt, neem ik ter kennisgeving aan. Dit ligt voornamelijk bij de andere fracties.

Het tweede punt gaat over de minimaregeling en de ambtelijke capaciteit op dat punt. Het is natuurlijk niet vanzelfsprekend dat het toevoegen van ambtelijke capaciteit leidt tot een beter bereik, maar het omgekeerde is wel zo: het is niet heel zinnig om te verwachten dat het allemaal beter wordt als je onvoldoende financiën hebt om de capaciteit op orde te brengen. Wij horen in deze raad consequent het verhaal dat er te weinig ambtelijke capaciteit is om tot uitvoering te komen. Daar hebben wij sympathie voor, maar wij denken dat het belangrijk is dat als wij daar het geld voor bieden - we snappen dat het lastig kan zijn om mensen te vinden die het willen doen - daar dan ook gebruik van te maken, want dat is de basis voor al deze zaken. Het is en blijft mensenwerk en daar zul je mensen voor nodig hebben. Juist omdat het bereik, zoals de heer Posthuma al zei, volgens het rapport van de Rekenkamercommissie te beperkt is, denken wij dat het belangrijk is om hierin te blijven investeren.

Hetzelfde gaat op voor extra menskracht voor het bouwen van betaalbare woningen. We hebben inderdaad van de wethouder gehoord dat het moeilijk was om daar mensen voor te vinden in Voorschoten. Tegelijkertijd lopen we tegen het probleem aan dat we continu een gebrek aan capaciteit hebben om die plannen op tijd uit te werken en daar vervolg aan te geven; dat was ook een van de dingen die we signaleerden. Dan kan het zijn dat we er met geld alleen nog niet zijn, maar onze insteek zou zijn: accepteer en gebruik dat geld nou, want zodra er wél ruimte komt op de arbeidsmarkt, moeten er middelen beschikbaar zijn om die mensen naar Voorschoten te trekken, zodat we hen in kunnen zetten. Ik ben bang dat we het paard achter de wagen spannen door het nu alweer weg te schuiven met de mededeling "we krijgen het geld toch niet uitgegeven", want zodra er dan een mogelijkheid is, hebben wij weer problemen omdat we onvoldoende middelen beschikbaar hebben gesteld. Ook hier gaat het niet om wereldschokkende bedragen, maar het is wel een fundamentele investering in de kwaliteit en de capaciteit van ons ambtelijke apparaat. Het zou de fractie van GroenLinks een lief ding waard zijn om dat ook al in deze begroting en ook al voor het komende jaar te verankeren.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. We constateren dat er verschillende visies zijn ten aanzien van de financiën in Voorschoten en de wens van het college om zaken uit te voeren die bij de capaciteit van de organisatie passen. Ik vind het wel heel goed om te horen dat wat we willen realiseren in 2025, ons feitelijk niet verdeelt. Dat is plezierig. Ik hoorde in de bijdragen van de collega's een aantal zaken waar ik vraagtekens bij heb en die ik anders zie. Dat geldt bijvoorbeeld voor de opmerking dat er geen geld is opgenomen voor de Kruispuntkerk. Daar is een bestemmingsreserve voor. Du moment dat we het voorstel goedkeuren, kunnen we daarvan gebruikmaken. Er wordt ook uitgebreid beweerd dat kinderen er in Voorschoten op achteruitgaan. In mijn beleving is bij de behandeling van het minimabeleid aan de orde gekomen dat we niet kunnen garanderen dat er misschien kinderen op achteruitgaan, maar dat is iets heel anders dan dat kinderen er met duizenden euro's per jaar op achteruitgaan. Dat vind ik echt een verkeerde voorstelling van zaken.

De heer **Posthuma** (PvdA): We hebben ook zelf zitten te rekenen voor de bedragen voor gezinnen met drie kinderen, omdat eerst de bedragen van regelingen voor kinderen lager zijn geworden en omdat daarna ook volwassenen daar onderdeel van zijn geworden. Voor een gezin met drie kinderen hebben wij uitgerekend dat het per maand zomaar € 1.500 minder kan krijgen. Dat is een behoorlijk bedrag. Als u zegt dat dat allemaal wel meevalt of dat dit voor een enkeling geldt: dit is structureel, vooral voor gezinnen met drie of meer kinderen. Dat u uw cijfers niet op orde heeft, is aan u, maar dit zijn de harde feiten die er met uw beleid zijn gekomen.

De **voorzitter**: Meneer Posthuma, graag praten via de voorzitter en raadsleden niet rechtstreeks aanspreken.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik heb feitelijk geen vraag gehoord. Ik constateer alleen dat ik andere feiten tot mij heb genomen dan de heer Posthuma.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik hoorde mevrouw Van Meenen zeggen dat het niet klopt dat er geen geld is opgenomen voor de Kruispuntkerk. Het klopt dat er een bestemmingsreserve is voor een culturele accommodatie. De uitgave daarvan is niet opgenomen; maar goed, daar kunnen we nog over twisten. Maar is mevrouw Van Meenen het niet met mij eens dat er daarnaast nog een structurele bijdrage zal moeten komen, al was het maar voor de huur die voor het pand betaald zal moeten worden? Dat is niet opgenomen in de begroting en dat zal wel degelijk echt verwerkt moeten worden als structurele uitgave. Of zie ik dat fout?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Dat kan de heer Deuzeman best goed zien. Die feiten heb ik op dit moment niet paraat, maar ik heb ook het voorstel nog niet gezien met wat die kosten dan zullen zijn. Dat is dus nog even afwachten.

Dit laatstgenoemde punt raakt wel waar we ons met elkaar zorgen over maken, wat ik ook wel begrijp: hoe verder je vooruitkijkt, hoe minder zeker het wordt dat je kunt doen wat je wil doen. Ik ben heel blij dat het college zogenaamde investeringen heeft geschrapt. Het college heeft ervoor gekozen om geen investeringen op te nemen waarover de raad nog geen besluiten heeft genomen. Ik denk dat dit een heel helder beeld geeft van wat we op korte termijn daadwerkelijk kunnen en willen doen. Waar we nog plannen voor moeten maken en wat we met elkaar moeten afspreken, nemen we dan later op. Daarbij denk ik dat het ook heel verstandig is om dingen te temporiseren. Dat wil zeggen dat we echt niet alles tegelijk doen. Dat kunnen we niet; dat hebben de afgelopen jaren bewezen. We hadden de zogenaamde boeggolf; daar hebben we ook met z'n allen over geklaagd: laten we nou eens een keer gaan doen wat we met elkaar hebben afgesproken. In deze begroting zie ik keuzes. Dat betekent ook dat voor de jaren 2026, 2027 en 2028 nog niet met een schaarstje te knippen is wat we dan allemaal gaan doen. In tegenstelling tot de collega's van de oppositiepartijen zie ik dat niet zo somber in. We hebben ieder jaar schommelende financiën. Waar we ons als Voorschoten heel erg druk over moeten maken maar waar we ook heel erg trots op moeten zijn, is dat onze structurele uitgaven gedekt zijn. Dat wil zeggen: het lopen van de organisatie kunnen we betalen, ondanks alles wat er verder op ons afkomt. Dat hebben we toch met elkaar voor elkaar gekregen. Dat is echt heel anders dan toen ik hier in 2018 in de raad begon. Misschien is het ook interessant dat de begroting toen ik in de raad begon, ongeveer € 50 miljoen bedroeg en nu ruim € 80 miljoen bedraagt. We klagen iedere keer dat we van het Rijk te weinig geld krijgen. Dat ben ik met iedereen eens, maar er gaat dus wel een enorme hoeveelheid geld door deze gemeente. Een heel groot deel daarvan gaat naar het sociaal domein, naar de landelijke opneideregelingen. Ik denk dat dat terecht is, maar ik vraag me af waarom wij als

raad zo ongelofelijk veel van onze tijd moeten besteden aan wat er nog niet helemaal goed gaat aan die landelijke regelingen, terwijl we als gemeente ook een hele andere taak hebben. Wij moeten zorgen voor de infrastructuur, voor droge voeten en voor voorzieningen voor onze inwoners. Ik vind het echt heel belangrijk dat we daarin ook keuzes met elkaar maken. Ik vind het eerlijk gezegd doodzonde dat, terwijl we een mooie begroting voor hebben liggen waarin duidelijke keuzes gemaakt zijn - daar hoeven we het misschien helemaal niet allemaal over eens te zijn - we het hebben over het laatste stukje in het minimabeleid. Ik vind dat echt jammer, want we doen met elkaar heel veel voor dit dorp.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik wil mevrouw Van Meenen erin bijvallen dat we heel veel voor het dorp doen, dat er de afgelopen periode heel veel niet is gedaan en dat er nu een aantal dingen ingehaald worden die mogelijk echt effect gaan hebben. Daar ben ik het mee eens, maar bij het minimabeleid gaat het nog steeds over een fors aantal inwoners van Voorschoten waar de afgelopen jaren, in mijn woorden, niet zo goed voor gezorgd is en waar niet zoveel aan bijgedragen is. U heeft nu, gelet op alle rapporten die er zijn, de kans om dat goed te maken, maar dat doet u helaas niet. Daar maakt u geen sociale keuze. Hetzelfde geldt voor de betaalbare woningen. Dat zijn politieke keuzes die u anders kunt maken. Mijn vraag aan mevrouw Van Meenen is dan ook: zijn er, gezien die hele constellatie en alle mooie dingen die zij daarover zegt, geen andere opties mogelijk dan puur en alleen de hand op de knip houden en alleen maar zeggen dat de begroting goed is door ook te kijken welk maatschappelijk rendement je daaruit kunt halen? Want de kosten van die preventie komen gewoon weer terug bij deze gemeente en daar gaan wij voor betalen. Graag een reactie.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): De heer Posthuma heeft gelijk: dit zijn politieke keuzes. We hebben het minimabeleid een maand geleden met elkaar vastgesteld. Wij maken dus de keuze om dat beleid tot effect te laten komen en dan pas te kijken of er iets nodig is. Eerlijk gezegd heb ik er het grootste vertrouwen in dat de organisatie bepaalde dubbelingen eruit kan halen en efficiënter kan werken, zoals ik de wethouder hoorde zeggen. Hij wil met andere organisaties gaan samenwerken om mensen beter te bereiken. Ik geloof niet dat er niks gebeurt. Het enige wat ik aangeef, is dat wij het op dit moment niet opportuun vinden om daar extra geld voor uit te trekken. Dat klopt. Dat komt mede door het volgende; daarmee zal ik ook nog even mijn reactie op de andere amendementen geven. Ik vind dat de PvdA heel hard heeft gewerkt om een aantal punten onder de aandacht te brengen en daarbij voor een solide uitwerking heeft gezorgd. Dat vind ik fijn. Dat maakt ook dat je goede keuzes kunt maken. Wij kiezen er op dit moment niet voor om extra geld uit te gaan geven. Dat heeft er ook mee te maken dat de Septembercirculaire een sigaar uit eigen doos kan zijn; dat weet je niet. We weten nu wat we hebben met de begroting. We kiezen er dus niet voor om extra geld uit te geven. Bovendien: als we het één doen, komt het ander en dan komt het volgende. Juist het feit dat we keuzes maken, vinden we heel interessant. Wat de woningbouw betreft kan ik de heer Posthuma er echt in volgen dat het belangrijk is om daar aandacht aan te besteden. Daar maken we voor nu - ik zeg nadrukkelijk: voor nu - een andere keuze. Ik vond het ook geruststellend dat de wethouder Financiën zelf zei: als ik geen geld heb, kom ik terug met die vraag. Als er capaciteit is maar geen geld, vind ik het fijn als de wethouder Financiën terugkomt, maar op dit moment is dit voor ons niet aan de orde.

Mevrouw **Mieremet** (D66): Voorzitter. Dank voor de tot nu toe constructieve bijdragen van eenieder in deze tweede termijn, want volgens mij zijn we op heel veel dingen op de goede weg. Ook wij hopen en willen dat er uitvoering gegeven wordt aan de plannen die gepresenteerd zijn voor 2025. Daar staan we ook achter; dat wil iedereen. Wat wij lastig vinden, is dat er dingen niet in staan die we wel willen en waar we politiek nu niet over spreken. Daar hebben we discussie over. De vraag is dus wel of er keuzes worden gemaakt en of die impliciet zijn. Ik denk dat we daar nu gewoon niet uitkomen en dat het de manier is waarop je het leest. Het punt van de VVD, dat je nadenkt over wat we kunnen, snap ik heel goed. Aan de ene kant hoor ik in de reactie van de wethouder dat er wel mogelijkheden zijn en dat die misschien ook wel komen. Dat is een soort optimisme. Daar houd ik me dan aan vast. Tegelijkertijd is het ook eng, want als je deze begroting goedkeurt, heb je niks aan dat optimisme als er uiteindelijk iets anders moet gaan vallen. Dat is mijn reactie.

De voorliggende amendementen ondersteunen wij alle drie. Ik denk dat de heer Deuzeman goed heeft verwoord hoe ook wij daarin zitten. Dat is niet omdat het niet goed is, maar omdat dit verbeteringen zijn. Zo kan je het ook zien. Het is niet een aanval in de zin dat het gevoerde beleid

niet goed zou zijn. Je kan ook zeggen: het gaat niet om enorme bedragen, maar op deze manier kunnen we - dat vinden wij - de begroting wel beter maken.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik moet eerlijk toegeven dat de voorgaande discussie in de tweede termijn erg constructief is geweest. Mevrouw Van Meenen heeft een heel goed betoog gehouden over hoe zij naar de begroting kijkt. Dat wijkt niet veel af van hoe wij daartegen aankijken. In de eerste termijn gaf ik al aan dat de circulaire belangrijk zijn. Zoals mevrouw Van Meenen al aangaf, is de begroting in korte tijd van € 50 miljoen naar € 80 miljoen gegaan. Dat betekent ook dat de uitschieters in kosten groter worden, want 1% van € 80 miljoen is nu eenmaal meer dan 1% van € 50 miljoen. De reparaties vanuit circulaire worden steeds matiger. We moeten dus gewoon voorzichtig begroten. De voorgestelde amendementen zijn natuurlijk charmant, maar zijn in de marge, kijkend naar wat er, als het gaat om het sociaal domein, op die velden al uitgegeven wordt.

Over de woningbouw hoorde ik de wethouder, zoals al is aangestipt, zeggen dat hij langskomt als hij geld nodig heeft. We hebben nu € 50.000 gekort op de € 250.000. Voor € 50.000 moet hij naar de raad en voor € 49.000 niet. Ik heb er dus vertrouwen in dat hij doorpakt wanneer dat nodig is. Ik heb de wethouder ook horen zeggen dat er op andere vlakken tekorten zijn in het ambtelijk apparaat en dat er dus genoeg financiële ruimte is om mensen aan te nemen als zij zich aandienen. Ik ben dus helemaal niet bang dat dit dossier vertraging oploopt vanwege de korting hierop.

Het mag duidelijk zijn dat wijzelf op basis van deze sluitende begroting en de winstwaarschuwingen die zijn afgegeven, niet de keuze hebben gemaakt om amendementen of moties in te dienen. Wij vinden het dus ook niet opportuun om nu amendementen te steunen, omdat wij tevreden zijn met deze begroting en de acties die daaruit voortkomen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik vind het fijn dat we, ook in de discussie die ik met mevrouw Van Meenen heb gevoerd, tot de conclusie komen dat inderdaad andere politieke keuzes mogelijk zijn. Dat vind ik prima, want daar gaat politiek over. Daar is meningsverschil voor en dat is niet erg, als maar wel duidelijk is dat het een politiek besluit is en als het maar niet weggezet wordt als uitvoering of als technocratisch. Daar zijn we het volgens mij over eens. Dat vind ik fijn.

Ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw Mieremet in de eerste termijn. Zij had het over de beste leerling in de klas willen zijn in die zin dat we strakker op de begrotingsregels zitten dan strikt noodzakelijk is en dat er eigenlijk dus wel financiële ruimte is. We constateren met z'n allen dat er andere mogelijkheden waren geweest. Zoals mevrouw Mieremet al zei, was het doel van de amendementen om het in ieder geval een klein beetje beter te maken. We hebben echt gekeken wat volgens ons politiek mogelijk haalbaar zou kunnen zijn en we hebben ook echt geprobeerd om zo dicht mogelijk te blijven bij de ambities die ook uit het collegeakkoord spraken. Dat is de reden waarom wij met deze voorstellen zijn gekomen. Ik heb in ieder geval van de eerste twee coalitiepartijen gehoord dat daar waarschijnlijk weinig steun voor is. Dat vind ik heel jammer, maar ik wil de partijen nog een overweging meegeven over het amendement over de schuldhulpverlening, de armoederegisseur en de sociaal raadvrouw. Ik overweeg nog om dat amendement om te zetten in een motie, waarbij de financiële paragraaf afvalt en alleen gevraagd wordt om in 2026 te komen met een plan en uit te leggen welke effecten dat zal hebben op het geheel. Dat wil ik ter overweging meegeven. Misschien moeten we straks even schorsen om die motie in te dienen.

Ik wil ook reageren op de opmerking van wethouder Van der Elst dat het beperkte aantal amendementen iets zegt over het succes van deze begroting. Ik durf die stelling te betwijfelen, want ik denk dat dat niet het geval is. Ik denk dat een aantal partijen hebben gezegd: met een aantal dingen in de begroting zijn we het niet zo eens en daar moeten best wel wat dingen in geamendeerd worden; daar kunnen we misschien dus maar beter niet aan beginnen.

Het is een beetje ongebruikelijk om dit te zeggen, maar binnenkort gaat het jullie welbekende burgercommissielid en voormalig raadslid Ad de Graaf afscheid van ons nemen. Ik wil in deze raadsvergadering dank uitspreken voor al zijn inzet. Ook in deze begrotingsraad had ik niet kunnen zitten zonder zijn input en inzet. Ook in de voorstellen die we de afgelopen periode hebben gedaan, zien we zijn stem en zijn niet aflatende inzet voor een sociale, rechtvaardige samenleving. Mevrouw Van Meenen refereerde er zojuist aan: onze voorstellen waren verantwoord en pasten

binnen de financiële kaders. Daar kun je andere afwegingen in maken. Ad heeft er de afgelopen periode inderdaad echt ontzettend zijn best voor gedaan om samen met de ambtenaren ervoor zorg te dragen dat het gewoon binnen de begroting past. Er wordt een andere politieke keuze gemaakt. Ik ben daar zeer teleurgesteld over, maar dat is even wat het is.

(Applaus)

De **voorzitter**: Op het moment dat de heer Ad de Graaf afscheid neemt van het openbaar bestuur in Voorschoten, zullen daar in die commissie uiteraard woorden aan worden gewijd; ik kijk naar de voorzitter van de commissie WRG. Dat komt helemaal goed.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Voorzitter. We hebben net een mededeling gekregen over het aangekondigde afscheid van onze gewaardeerde collega Ad de Graaf. Wij hebben in de vorige periode heel fijn met hem samengewerkt. Hij heeft zich ook altijd constructief opgesteld. We zullen hem dus zeker gaan missen.

Ik kom terug op de begroting waar we vanavond mee bezig zijn. We willen het college bedanken voor de beantwoording van onze vragen. We hopen snel weer nieuwe ondernemers te mogen verwelkomen in ons dorp. Wij vinden ook dat wij vertrouwen moeten hebben in het door de raad vastgestelde beleid. Er zijn nu drie amendementen, die eigenlijk te maken hebben met beleid waar je mogelijk van alles van kan vinden, maar waar nog niets mee is gedaan; het heeft nog geen uitwerking. Er wordt daarop vooruitgelopen door nu al te zeggen: het gaat niet werken, we komen geld tekort en we moeten alles anders doen. Ik heb waardering voor jullie inzet en voor alles wat daarbij naar voren is gebracht, maar laten we eens even kijken of het echt uitwerking heeft. Als het dan niet werkt, kunnen we elkaar bijsturen. We moeten niet al aan de voorkant willen sturen, terwijl we nog geen stap hebben gezet.

Mevrouw **Mieremet** (D66): Is mevrouw Kortekaas het met me eens dat je, om dingen te doen, geld nodig hebt en dat wij daarvoor hier zitten?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Daar ben ik me zeker van bewust. Ik ben me er ook van bewust dat wij een sociaal domein hebben waarin een groot aantal regelingen opneembare regelingen zijn. Een van de opneembare regelingen is ons dynamisch minimabeleid. Als een verruiming die wij met elkaar hebben toegepast in dat beleid, vervolgens extra geld met zich gaat meebrengen, komt de wethouder vanzelf bij de raad aankloppen voor extra centjes. Daar ga ik van uit; daar heb ik alle vertrouwen in. Ik zou graag eerst even willen zien hoe dat werkt en hoe dat zich uitkristalliseert in onze maatschappij en onze samenleving alvorens al te roepen dat het allemaal niet goed is.

Mevrouw **Mieremet** (D66): Dank aan mevrouw Kortekaas voor de reactie. Ik snap dat je wil zien of dingen effectief zijn, maar het gaat er hier om dat er dingen "geminderd" worden: er zijn minder uren voor de armoederegisseur. Dan gaan we niet zitten wachten tot het misgaat, maar gaan we nu al zorgen dat het goed blijft of nog beter wordt. Het is dus niet zo dat we eerst gaan kijken of het goed gaat; we gaan zorgen dat het niet misgaat. U bent dat natuurlijk met me eens. Bent u dat met me eens?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik deel uw mening in dezen niet, want de wethouder heeft aangegeven dat de door u uitgesproken zorg niet helemaal gegrond is omdat er nu vanuit de ambtelijke organisatie op een andere manier gewerkt gaat worden. Die gaat dit oppakken. Ik wil dus eerst kijken hoe dat uitwerkt. Dan wil ik pas kijken of er een noodzaak is om andere dingen te gaan doen, maar we willen nu niet al aan de voorkant zeggen: "We gaan het zo doen, want ...". Dat zou ik heel jammer vinden.

De heer **Maassen** (SP): Mevrouw Kortekaas geeft aan dat ze eerst het effect van het aangenomen minimabeleid wil zien voordat ze erop wil gaan sturen. Mijn vraag aan mevrouw Kortekaas is waar in het net aangenomen minimabeleid staat dat de uren van de armoederegisseur moeten worden gekort.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Met zoveel woorden staat dat er niet in, maar dat is een bijsturing in de organisatie ervan. Ik denk dat dat iets anders is dan wat u bedoelt. Er wordt niet gekort; het wordt bijgestuurd en anders georganiseerd. Dus dat is hoe het geregeld wordt, meneer Maassen. Ik wil verdergaan met amendement ...

De **voorzitter**: Ik wil heel graag door, maar er is een vervolgintrruptie.

De heer **Maassen** (SP): Ik snap waarom mevrouw Kortekaas zo snel door wil, want wat ze zegt, klopt natuurlijk niet. We hebben twee maanden geleden een nieuw minimabeleid aangenomen. Daarin is niet opgeschreven dat we stoppen met de armoederegisseur, maar in deze begroting staat dat wél. De bedoeling van het amendement dat de SP met de PvdA en GroenLinks heeft ingediend, is om dat terug te draaien. Het is dus niet ingrijpen in het nieuw aangenomen beleid, maar juist ervoor zorgen dat er geld blijft om het beleid dat we net hebben aangenomen, daadwerkelijk uit te voeren. Wat u zegt, mevrouw Kortekaas, is dus incorrect. Vindt u niet?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik denk dat wij kunnen zeggen dat wij agree to disagree. Hier komen we niet uit, want we hebben allebei een ander beeld. Ik zeg: we gaan het eerst proberen; de wethouder heeft dat toegezegd en daar heb ik vertrouwen in.

De **voorzitter**: De derde en laatste interruptie van de heer Maassen en daarna nog een interruptie van de heer Deuzeman.

De heer **Maassen** (SP): Agree to disagree zeg je als je het eens bent over de feiten, maar dit zijn geen feiten. Mevrouw Kortekaas zit er gewoon naast. In het net aangenomen beleid stond niet dat er gekort ging worden op de armoederegisseur. In de begroting staat dat wél. Het is dus niet een kwestie van "laten we gaan uitproberen wat we aangenomen hebben", zoals mevrouw Kortekaas zegt. Het is juist: laten we nog meer gaan korten dan met het plan dat we net hebben aangenomen en waarmee we al problemen veroorzaken omdat we meer mensen gaan helpen met hetzelfde geld. Nu gaat er ook nog eens een keer geld vanaf. We gaan dus eigenlijk meer mensen helpen met minder geld. Dat proberen de oppositiepartijen te voorkomen, maar ik begrijp en hoor dat het pleidooi om dat aan te pakken, aan dovemansoren gericht is.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik kan me grotendeels aansluiten bij het commentaar van de heer Maassen. Ik wil mevrouw Kortekaas er via de voorzitter op wijzen dat er afgelopen middag een beantwoording is gekomen van technische vragen van GroenLinks. Daar staat gewoon een keihard aantal uren in dat gekort wordt. De opmerking dat er niet gekort wordt, klopt bij monde van het eigen college dus niet, lijkt me. Wellicht heeft mevrouw Kortekaas dat niet gezien.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik heb het inderdaad niet gezien, maar ik heb niet gezegd dat er niet gekort wordt. Ik heb gezegd dat het anders georganiseerd wordt; dat hoort u mij zeggen en dat is iets heel anders dan wat u nu probeert te zeggen ten opzichte van wat we vast hebben gesteld en wat er nu wordt voorgesteld.

Ik wil bij amendement 311 aangeven dat de wethouder de prioritering door de coalitie gaat volgen om woningbouw toch als een prioriteit te behouden. Het is fijn dat de andere partijen dit steunen. Over het dynamisch minimabeleid heb ik al voldoende gezegd. Ik wil er wel op wijzen dat de wethouder in de commissie Mens en Samenleving in september een mondelinge toezegging aan het CDA heeft gedaan om het minimamaatwerkbudget binnen de bestaande budgetten te willen realiseren als dat haalbaar is. We zullen ons er in de toekomst zeker mee bezig houden om dat op de kaart te krijgen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Op inhoudelijk vlak kan ik hier, als ik naar het partijprogramma van het CDA kijk, zeer goed mee omgaan, vooral als het om de sociale aspecten gaat. Ik wil nog even verder ingaan op de opmerking die mevrouw Kortekaas net maakte. We zijn inderdaad bezig met nieuw beleid. Mevrouw Kortekaas kan zeggen dat we even moeten afwachten hoe dat beleid uitpakt, maar het probleem is op dit moment dat we de afgelopen periode hebben vastgesteld - dat heb ik niet alleen gedaan; dat is ook vastgesteld door de lokale Rekenkamer en in de second opinion van het rapport over het minimabeleid - dat het hier allemaal droevig mee gesteld is. Als je weet dat de afgelopen periode ronduit slecht was en dat er nieuw beleid is gekomen dat wordt ingezet met minder budget, hoe kan het CDA dan voor zichzelf verantwoorden dat het in volle overtuiging zegt dat het rustig afwacht en eigenlijk denkt dat het wel goed komt?

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): De PvdA gaat telkens voorbij aan wat elke keer aan de orde is, namelijk dat wij het beleid hebben verruimd. Aan alle kanten hebben we bijgeplust in de uitvoeringsmogelijkheden. Dat het budget mogelijkerwijs niet mee omhoog is gegaan, betekent

niet dat er straks niet méér budget gevraagd kan worden. Als de uitvoering van de regelingen die nu met elkaar bedacht zijn, meer geld blijkt te vragen, komt de wethouder vanzelf naar de raad. Daar heb ik vertrouwen in; dat is wat ik gezegd heb.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik geloof heel graag dat de wethouder dat misschien tegen u gezegd heeft. Even netjes: waarom zou u geloven dat dat een zekerheid is? Het is toch een boterzachte afspraak die hij met die andere partijen gemaakt heeft?

De **voorzitter**: Via de voorzitter, meneer Posthuma. Dat is de derde keer.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik vind het geen boterzachte regeling. Het is gewoon een landelijke regeling. Het is gewoon sociaal domein; het is wetgeving. De wethouder is daartoe verplicht. We hebben met elkaar beleid vastgesteld. Als de toepassing daarvan consequenties heeft doordat er veel vraag naar is, zullen we met z'n allen boter bij de vis moeten doen. Zo zit het en niet anders.

De **voorzitter**: De derde en laatste interruptie van de heer Posthuma op dit onderwerp.

De heer **Posthuma** (PvdA): Via de voorzitter.

De **voorzitter**: Zeker; dank u wel.

De heer **Posthuma** (PvdA): Ik stel vast dat de CDA-fractie onvoldoende doorgrond heeft wat dit betekent voor de meest kwetsbaren in de samenleving. Dat vind ik helaas een gemiste kans.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik heb kennisgenomen van de woorden van de PvdA.

Amendement 310 zal niet gesteund worden door de CDA-fractie. We hebben de toezegging van de wethouder dat hij, wanneer mogelijk, binnen het budget met een maatwerkbudget zal komen. Volgend jaar komt er in Q2 weer een nieuw beleid met betrekking tot schuldhulpsanering. Daar kijken wij naar uit. We hopen dat we daarbij met elkaar goede afspraken kunnen maken om mensen te helpen.

Amendement 309: we hebben waardering voor de inzet van de fracties die dit hebben voorbereid, maar we hebben de wethouder gehoord over nieuw beleid. We zullen daarom even wachten wat er daarmee op ons afkomt. Ook dat amendement zullen wij dus niet steunen. We wachten even het college af.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. In mijn eerste termijn heb ik al gezegd dat politiek een kwestie van keuzes maken is en dat het nooit een soort zondvloed is die op je afkomt, maar dat er altijd keuzes zijn gemaakt. Dat geldt voor het geld dat wij als gemeente van het Rijk krijgen en ook voor de keuzes die wij vervolgens zelf maken over waar we het wel of niet aan uitgeven en over hoe we wel of niet aan ons geld moeten komen. De discussie hier in de tweede termijn heeft dat nog eens heel duidelijk gemaakt. De VVD zegt gewoon hardop: ach, we gaan niet een klein beetje aan het sociaal domein uitgeven, want daar gaat al zoveel geld naartoe. Er wordt aan voorbijgegaan dat het voor de desbetreffende mensen gaat om een flink deel van het geld dat ze per maand krijgen: € 1.000 per maand is echt veel als je maar € 2.100 te besteden hebt, en dan zit je al boven het sociaal minimum.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): De heer Maassen zegt dat wij zeggen dat wij niets willen doen aan "dat kleine beetje minimabeleid". Ik vraag me af of hij zich er bewust van is dat we ruim € 30 miljoen aan het sociaal domein uitgeven.

De heer **Maassen** (SP): Ja, dat heb ik ook gelezen in de begroting, maar het sociaal domein is een stuk meer dan het minimabeleid. Dat is namelijk ook de hele Wmo en ook alle jeugdhulp. Het minimabeleid is nog geen ton. We hebben daar een paar maanden geleden heel uitgebreid over gesproken in deze raad. Toen was de VVD van mevrouw Van Meenen net als de andere coalitiepartijen niet bereid om daar wat bij te doen. Het belangrijkste uitgangspunt van de hele discussie was toen dat het budgetneutraal moest. Nu blijkt dat het helemaal niet budgetneutraal is, maar dat het met minder budget moet.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Dan vraag ik me toch af of de heer Maassen bekend is met het stukje openeinderegeling waar dat minimabeleid grotendeels op steunt en of hij ermee bekend is dat dat de hoeveelheid geld bepaalt die we aan het minimabeleid uitgeven.

De heer **Maassen** (SP): Dit is al de tweede keer dat mevrouw Van Meenen een vraag stelt met de implicatie dat ik het allemaal niet begrepen heb. Dat is natuurlijk niet het geval. Het is namelijk een kwestie van keuzes. U bent niet bereid om extra geld hiervoor beschikbaar te stellen. U heeft twee maanden geleden gepleit voor een minimabeleid waarmee meer mensen worden geholpen met hetzelfde geld. Dat heeft automatisch tot gevolg dat de mensen die wat krijgen, minder krijgen. Een paar honderd euro per maand is heel veel geld als je op het minimum zit. Dat gaan die mensen missen.

De **voorzitter**: De derde en laatste interruptie van mevrouw Van Meenen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik moet echt bezwaar maken tegen de stand van zaken zoals de heer Maassen die voorspiegelt. Het is niet zo dat mensen minder krijgen omdat de groep is vergroot. De openeinderegelingen blijven de openeinderegelingen en die moeten we financieren.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb het hier over de bijzondere bijstand. Dat gaat om gezinnen met kinderen die gewoon echt minder krijgen, omdat wij de focus van het beleid verplaatst hebben. Mevrouw Van Meenen kan honderd keer "openeinderegeling" roepen, maar dat is gewoon niet wat er aan de hand is. Dat is echt een verkeerde voorstelling van zaken. Dat is precies wat er in deze discussie steeds gebeurt. In deze hele begrotingsdiscussie zeggen de coalitiepartijen de hele tijd: ach, het gaat zo goed en we hebben goede keuzes gemaakt. Nee, dat heeft u niet gedaan. U heeft keuzes gemaakt, hele duidelijke keuzes. Die keuzes maken deze coalitiepartijen vanuit hun eigen politieke visie. Die visie heeft gevolgen. Daar probeer ik hier het debat over te voeren; daar proberen de oppositiepartijen het debat over te voeren. Daar proberen wij wijzigingen in aan te brengen. Het is duidelijk dat de coalitiepartijen daar niet voor openstaan, omdat zij het belangrijker vinden dat mensen met grote huizen niet méér belasting gaan betalen dan dat mensen met een kleine beurs voldoende ondersteuning krijgen vanuit de bijzondere bijstand. Dat is een keuze; dat is niet de keuze die de SP maakt.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik wil toch nog even reageren op de indruk die de heer Maassen wekt dat we zomaar willekeurig veranderingen hebben aangebracht in het minimabeleid. In mijn beleving hebben we op grond van een analyse het minimabeleid aangepast om het effectiever te laten zijn en bij de juiste mensen terecht te laten komen.

De heer **Maassen** (SP): Dat klopt helemaal, maar daarbij is de belangrijkste voorwaarde losgelaten, namelijk dat er dan geld bij moest. Dat heeft u niet gedaan, want het uitgangspunt van budgetneutraliteit was voor u, voor uw fractie, heilig. Dat is precies het punt dat ik hier probeer te maken: het minimabeleid dat de SP vorm zou geven, zou die keuze niet maken, terwijl het voor de VVD een heel belangrijke keuze is.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Staat u mij toe om een kleine reactie te geven op wat de heer Maassen aangeeft? Het is inderdaad een politieke keuze dat je er geen geld bij doet, maar het grootste deel van het minimabeleid bestaat uit openeinderegelingen die we moeten vergoeden. Het klopt dat we daar geen extra gemeentelijke middelen tegenaan plakken. U heeft het over budgetneutraliteit, maar dat kan echt niet over die 80% gaan die openeinderegelingen betreft, want als daar kosten van komen, moeten we die betalen.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb het gevoel dat de VVD een schijndebat aan het voeren is, want dit was het belangrijkste uitgangspunt bij het hele debat over het minimabeleid: de bijzondere bijstand moest budgetneutraal worden uitgevoerd. Het gevolg daarvan is, zoals ook de heer Deuzeman en de heer Posthuma hebben aangegeven, dat bepaalde gezinnen die gebruikmaken van die regelingen, nu minder krijgen. Dat proberen wij te repareren, want dat is een gevolg dat wij niet willen dragen. Daar is helaas geen meerderheid voor in deze raad, zo lijkt het. Nu blijkt ook nog eens dat de uitgaven voor het minimabeleid zelfs omlaaggaan, omdat de armoederegisseur vanaf 2026 lijkt te verdwijnen.

Ik kom bij het laatste punt dat ik wil maken, namelijk de ontbrekende nota van wijzigingen. In de eerste termijn heeft het college aangegeven dat er een fout in de begroting staat. Ik ontvang graag

een reactie van het college: hoe komt de nota van wijzigingen bij de raad voordat we over de begroting gaan stemmen, zodat we over een kloppende begroting kunnen stemmen en niet over een begroting waar fouten in staan? Als er één fout in staat, kunnen er immers ook meer in staan.

De **voorzitter**: Zoals toegezegd komt het college terug op dat punt uit de eerste termijn; daar zie ik ook op toe. Dat is door mij toegezegd en die toezegging zal netjes worden nagekomen; dat spreekt voor zich.

Er zijn geen nieuwe vragen gesteld, behalve het punt dat openlag uit de eerste termijn. Ik vraag wethouder De Bruijn dus om duidelijkheid te scheppen over het punt dat vanuit de eerste termijn nog openligt.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Ik wil inderdaad terugkomen op de uitspraak die ik in de eerste termijn heb gedaan over de fout in de begroting. Die uitspraak wil ik intrekken. Dat is niet zo. Ik denk dat wat nu in de begroting staat, wel klopt. Ik kan mij echter wel voorstellen dat het verwarring oplevert, maar ik wil heel helder zijn over hoe het nu in deze begroting staat. In ieder geval in 2025 - dat is de begroting waar we vanavond over praten - zullen de budgetten van de armoederegisseur, schuldhulpverlening ...

De **voorzitter**: Meneer Maassen, ik laat de wethouder eerst even zijn antwoord geven. Daarna is er alle ruimte voor een politiek debatje. Wethouder De Bruijn, vervolg uw betoog en maak het antwoord af.

Wethouder **De Bruijn**: In 2025 blijven de budgetten voor de armoederegisseur, schuldhulpverlening en sociaal raadslieden gewoon op het huidige niveau. Richting 2026 is dit nog niet uitgekristalliseerd. Daar zullen we de komende periode dus nog aan moeten werken. Dat doen we op verschillende manieren. Er komt straks nog het Beleidsplan Sociaal Domein. Daar komt straks ook de opdracht voor Voorschoten voor Elkaar uit. Als we nu in de begroting zien dat middelen op het individuele punt weggaan, betekent dat niet dat het straks niet kan worden ondergebracht in de totaalopdracht voor Voorschoten voor Elkaar. Dat is dus iets wat zich nog moet uitkristalliseren in het Beleidsplan Sociaal Domein, maar vlak daarna ook in het Beleidsplan Schuldhulpverlening. Terugkomend op het verhaal van de uren, waar ik zojuist nog expliciet navraag naar heb gedaan: deze functies zijn niet in dienst van de gemeente. We hebben dat belegd bij Voorschoten voor Elkaar, zoals u als raad waarschijnlijk weet. Als wij minder middelen alloceren voor deze functies, betekent dat niet direct dat het ook om minder uren gaat. Dat wordt straks onderdeel van de opdracht die we bij Voorschoten voor Elkaar neerleggen. Maar ik heb de heer Posthuma ook horen spreken over een voorstel voor een aangepaste motie. Volgens mij is dat best wel in lijn met wat ik hier nu neerleg door te zeggen dat we in 2025 weten waar we aan toe zijn, maar voor 2026 moeten we hier nog verdere uitwerking aan geven, zoals eigenlijk geldt voor alle ombuigingen in het sociaal domein. Die helderheid zal er dus zijn voor de Kadernota voor 2026, zodat we dit helder hebben in de begroting richting 2026.

De heer **Maassen** (SP): Ik sloeg in eerste instantie al aan op de opmerking van de wethouder Financiën dat we hier alleen spreken over het jaar 2025. Ik zou via u, voorzitter, aan de wethouder willen vragen wat de titel is van het stuk dat we nu bespreken, in het geheel.

De **voorzitter**: Ik denk dat de titel helder is. De begroting ligt voor.

De heer **Maassen** (SP): Ik zal de titel hardop voorlezen voor het verslag: "Programmabegroting 2025-2028". Het is dus niet alleen het jaar 2025. Dat betekent meteen dat ik het een heel zwak verweer vind om te zeggen dat het alleen over 2025 gaat. Er is nog iets anders waar ik mij zorgen over maak. Als het kennelijk niet belangrijk is wat we de komende jaren gaan doen, waarom zou je het er dan alvast afhaken? Waarom zou je het budget nu dan niet in stand houden? Want als we straks een nieuw beleid gaan bespreken, loopt de wethouder dan niet het risico dat de coalitiepartijen of andere partijen in de raad dan zeggen: ja, maar in de begroting stond dat het ook voor zoveel kon. Dan komt het er nooit meer bij.

Wethouder **De Bruijn**: Wij hebben met de ontwikkelingen in het Gemeentefonds en op grond van de redenen die we eerder hebben genoemd, gemeend dat we met een voorstel voor ombuigingen moesten komen. Dat hebben we hier gedaan, maar ik gaf zojuist volgens mij heel duidelijk aan dat we hebben gezegd: oké, voor dit bedrag moeten we gaan ombuigen, maar we moeten richting

2026 de details nog uitwerken. Dat is precies zoals ik het net zei en zoals ik het nu zeg. Dat is volgens mij het verhaal zoals het nu is.

De **voorzitter**: Ik kijk rond. Zijn er nog andere vragen op dit punt? Dat is niet het geval. Dan zijn we gekomen aan het eind van de beantwoording door het college. Ik kijk naar de heer Posthuma, die om een schorsing had gevraagd. Hoelang moet de schorsing duren? Redt u het in tien minuten? We schorsen voor tien minuten. Straks geef ik u het woord om uit te leggen welke dingen zijn omgezet of eventueel ingetrokken, zodat we weten waar we straks over moeten gaan stemmen.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: Meneer Posthuma, de uitkomst van de schorsing.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. We hebben gekeken of we met een motie verder kunnen komen. We dachten dat we daarin een goede concessie konden doen richting de collegepartijen. We zijn helaas niet tot overeenstemming gekomen. We gaan dus geen motie indienen.

De **voorzitter**: En de drie amendementen blijven gehandhaafd?

De heer **Posthuma** (PvdA): Ja.

De **voorzitter**: Prima. Ik constateer dat we aan het einde zijn gekomen van de beraadslaging en dat we overgaan tot de stemmingen. Ik moet aan de raad toestemming vragen of in bijlage 5, artikel 11 het jaartal 2024 ambtshalve mag worden gewijzigd in 2023. Ik constateer dat de raad daarmee akkoord gaat. Dat wordt ook zo opgenomen in de besluitenlijst. Ik constateer ook dat wethouder Van der Elst een toezegging heeft gedaan: indien meer personeel voor de RO-projecten kan worden aangenomen dan waar nu geld voor is, komt hij logischerwijs met een budgetaanvraag richting de raad. Dit komt niet op de toezeggingenlijst, want dan blijft die erop staan, terwijl er misschien geen extra handjes komen. Dat wordt een beetje ingewikkeld, maar dit komt goed; we zijn hier scherp op.

In stemming komt amendement 309 (schuldhulpverlening en armoederegisseur) van de PvdA, GroenLinks en de SP.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van D66, GroenLinks, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 310 (minimabeleid) van de PvdA, GroenLinks en de SP.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van D66, GroenLinks, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 311 (betaalbare woningbouw Voorschoten) van de PvdA, GroenLinks en de SP.

Het amendement wordt met een digitale stemming verworpen met 9 tegen 12 stemmen, waarbij de fracties van D66, GroenLinks, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

In stemming komt het voorstel inzake de begroting.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Onze fractie zal voor de voorliggende begroting stemmen. We hechten veel waarde aan de uitvoering van de plannen voor 2025; dat is het basisjaar van deze begroting. We zijn echter teleurgesteld over het uitblijven van een discussie over de jaren daarna en wij constateren een gebrek aan duidelijke besluiten. We drukken het college en de coalitie op het hart om dit bij de komende discussie richting de Kadernota voor 2026 en de meerjarenbegroting voor 2026-2029 anders aan te pakken.

Mevrouw **Mieremet** (D66): Voorzitter. Wij stemmen voor deze begroting, want er staan goede plannen in voor 2025 en wij willen volgens mij allemaal, zeker ook wij, dat die uitgevoerd worden.

2026 en verder vinden we matig. We hoorden zojuist ook dat dat nog niet uitgekristalliseerd is. Dan is het dus lastig om te zien waar je ja tegen zegt. Wij hopen de komende maanden te zien dat dit verder vorm krijgt. We zullen hier kritisch op zijn en tegelijkertijd eraan meewerken om dit zo goed mogelijk te doen om te zorgen dat 2026 wél duidelijk wordt.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik deel de analyse van D66 en GroenLinks, maar de keuze valt toch de andere kant op, want gezien de nadrukkelijke aanpassingen die we in het stuk wilden aanbrengen en het feit dat er geen wil is om daarin mee te gaan, zien we ons toch genoodzaakt om tegen deze begroting te stemmen.

Het voorstel wordt met een digitale stemming aangenomen met 19 tegen 2 stemmen, waarbij de fracties van de PvdA en de SP ertegen hebben gestemd.

In stemming komt het voorstel inzake de nota van wijzigingen.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Omdat er al over de begroting is gestemd, vinden wij het niet logisch om dan tegen de nota van wijzigingen te stemmen, maar het is duidelijk wat we van de begroting vinden.

Het voorstel wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

4. Vaststelling langetermijnagenda 2025 (raadsregistratienummer Z/24/092561/418244)

De **voorzitter**: De raad stelt de langetermijnagenda vast als basis voor de agenda van de raad in het komende jaar.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. De langetermijnagenda voor het komende jaar is natuurlijk in eerste instantie een zaak van het college, want het college gaat natuurlijk over wat mogelijk is qua planning. Kortgeleden is er in de commissie Wonen, Ruimte en Groen wel een discussie geweest over de planning voor een aantal updates, namelijk van de beleidsplannen rond biodiversiteit, mobiliteit en bomenbeleid. Die waren oorspronkelijk allemaal gepland voor deze collegeperiode. Het college had zelf aangegeven dat het tijd werd om die te verversen; als ik me niet vergis, stond het mobiliteitsbeleid zelfs in het coalitieakkoord. Ze zijn allemaal behoorlijk achterhaald. Volgens mij bestond er zelfs nog geen coherent plan voor de biodiversiteit. De plannen zijn nu geschrapt. Dat is een van de bezuinigingsmaatregelen die hebben voorgelegen bij de begroting. Het heeft niet zo heel veel zin om tegen het college te zeggen dat het plannen moet maken die het niet wil maken en je moet je dan ook afvragen of je die plannen wel wilt hebben.

We maken ons wel wat zorgen over de nu voorliggende planning voor de omgevingsvisie. Die staat nu gepland voor medio komend jaar. Dat is met een goede reden, omdat wij voor 1 januari 2027 een omgevingsvisie vastgesteld moeten hebben. Zoals het college aangeeft, wil je dat niet overlaten aan een nieuw college, dat dan misschien met stoom en kokend water iets moet gaan produceren. Dat is terecht. Het nadeel is wel dat die omgevingsvisie straks een overkoepelend stuk wordt waarin al die beleidsvlakken eigenlijk bij elkaar moeten komen. De vraag is wat we nu gaan inzetten of wat daar een onderdeel van gaat worden. Het probleem is dat we nu eigenlijk weinig andere keuzes hebben dan het daarin fietsen van dezelfde achterhaalde plannen waarvan het college zelf zegt dat het die eigenlijk moet aanpassen. Je zou ze natuurlijk op dat moment aan kunnen passen, maar ik weet niet of het een gelukkige exercitie wordt als we moeten gaan proberen al die beleidsterreinen op hetzelfde moment te gaan doen. Als we dat gaan proberen, denk ik zelfs dat dat niet zo'n heel groot succes wordt. Zodra die omgevingsvisie loopt, zullen we door moeten gaan met een omgevingsplan. Die hele trein gaat rijden; dat is een grote bureaucratische exercitie. Wat dat betreft zou ik willen vragen om een toezegging van het college. We hebben hierover zitten denken: hoe verstandig is dit en kunnen we niet proberen om dat beleid er toch in te krijgen, zoals eerder gepland? Maar wij zagen geen mogelijkheid om dat nu te doen. Dan zou je moeten gaan amenderen op deze LTA en dan zou je de omgevingsvisie naar achteren moeten verplaatsen, maar dan blijft het probleem en dan moeten die andere plannen nog gemaakt worden. Daarom zou ik het college willen vragen of het ons kan toezeggen dat er in dat proces bij de omgevingsvisie, bij het vaststellen van die omgevingsvisie, een vooruitzicht komt op hoe we dat

eventueel zouden kunnen aanpassen. Dit zal immers niet het enige moment zijn waarop we zeggen dat we eigenlijk opnieuw moeten kijken naar het beleid rond dit thema. Dat zal altijd thematisch zijn, ook al is het een integrale aanpak. Wij zouden graag zien dat wij de mogelijkheid hebben om dat op termijn toch in te plannen. Ik weet niet helemaal hoe we dat moeten aanpakken. Dat hangt ook af van hoe die stukken er precies uit gaan zien. Ik wil het initiatief wat dat betreft graag bij het college en de ambtenaren laten, maar het zou ons een lief ding waard zijn als we die toezegging zouden kunnen krijgen, want wij denken dat wij onszelf anders in problemen zouden kunnen brengen. Het bomenbeleid staat nu in een notitie die is bijgevoegd in de lijst van ingekomen stukken van volgende week en is gebaseerd op een stuk uit 2009. Er komt een moment waarop je toch een keer moet kijken of we die uitgangspunten moeten bijstellen. We zouden dat graag als stip op de horizon zien.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik heb de heer Deuzeman gehoord. In onze perceptie is de omgevingsvisie iets wat je op hoofdlijnen, dus hoogover vliegend, met elkaar bespreekt. Vervolgens vul je kannetjes en giet je daarmee allerlei kleurtjes op je omgevingsvisie. Dat zijn beleidsnota's, met uitzondering van het bedrijventerrein, want dat heeft een link met de regio. Deelt meneer Deuzeman deze mening met mij of ziet hij een omgekeerde versie als een betere optie, waarbij we eerst met elkaar allerlei leuke plannetjes hebben en vervolgens kijken hoe zij passen in onze visie?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): We moeten nog kijken hoe het werkt, maar in de praktijk zijn de omgevingsvisie en het omgevingsplan dat daaruit voortkomt, straks rechtsgeldig. Ik wil niet allerlei leuke plannetjes hebben; zo zou ik de beleidsplannen die er nu liggen, ook zeker niet willen noemen. Maar in de notitie over het bomenbeleid stond dat de Structuurvisie Groen uit 2009 onderdeel gaat worden van de omgevingsvisie. Hoe dat er allemaal precies uit gaat zien, weet ik eerlijk gezegd ook nog niet helemaal, maar dit betekent wel dat wij op een gegeven moment vanuit die omgevingsvisie naar een bepaald detailniveau moeten gaan. Ik ben het met mevrouw Kortekaas eens dat we dat hoogover gaan aanvliegen, maar dat kan natuurlijk geen excuus zijn om vervolgens bepaalde beleidselementen dan maar helemaal niet uit te werken, want dat betekent dat we daar in Voorschoten nog niet op kunnen sturen. Bij een thema zoals mobiliteit maar ook bij een thema zoals bomen is het toch wel de moeite waard om daar dingen over te kunnen zeggen. Ik weet dus niet precies hoe de invulling gaat zijn die Voorschoten daaraan wil geven. Ik zou wel graag willen zien hoe wij specifieke beleidsterreinen kunnen laten landen in die omgevingsvisie.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik begrijp de zorg van de heer Deuzeman, maar ik heb er vertrouwen in - weer dat woord "vertrouwen" - dat wij een proces met elkaar aangaan dat volgende week start om weer wat meer inhoud te geven aan dat hoogover vliegen en dat we vervolgens zelf ook gaan kiezen welke kleurtjes we nog meer gaan toepassen. Ik heb er dus alle vertrouwen in dat wij er met elkaar uitkomen. Deelt u met mij de mening dat vertrouwen ook de basis is van een omgevingsvisie met je inwoners, met de raad, met de organisaties? Daar bouw je een toekomst mee op. Deelt u die mening?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ja, ik kan alleen maar beamen dat vertrouwen in het algemeen heel belangrijk is. Dat is ongetwijfeld ook bij de omgevingsvisie het geval, maar ik kan dit in zoverre beamen dat ik daarom het college vraag om met een procesvoorstel te komen voor hoe we daarmee omgaan. Het is een open vraag hoe we dit willen aanpakken. Wij denken dat het wel belangrijk is om die discussie in de loop van dit proces ergens te hebben. Vandaar deze aanzet.

De **voorzitter**: Er zijn verder geen vragen of opmerkingen over de voorliggende LTA. Ik vraag wethouder Van der Elst om antwoord te geven op de vraag van de heer Deuzeman.

Wethouder **Van der Elst**: Voorzitter. De vraag is begrijpelijk en is met zoveel woorden natuurlijk al eerder langs geweest in een commissievergadering. De Startnotitie omgevingsvisie zegt op hoofdlijnen hoe we de omgevingsvisie willen inzetten. We hebben toen naar aanleiding van een aantal vragen van diverse fracties nadrukkelijk gezegd dat we niet alle beleidsstukken gaan herschrijven, want dan blijf je bezig; dan zou je doorschieten. We begrijpen en herkennen dat er wellicht nog wat nadere duiding moet komen tussen de aansluiting tussen het "hoogoverstuk" omgevingsvisie, die natuurlijk wel zeggingskracht moet hebben, en de sectorale beleidsstukken, die wel moeten passen. We stellen voor om daar in een beknopt memo zo duidelijk mogelijk op terug te komen. Ik wil niet vooruitlopen op de inhoud van die memo, maar we willen ons graag beraden om u daarin tegemoet te komen en zo veel mogelijk nader te informeren.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Allereerst dank aan de wethouder, want ik denk dat dit al grotendeels tegemoetkomt aan onze zorgen. Ik wil daar nog wel een kanttekening bij maken. Het gaat er niet om dat wij alle beleidsstukken zouden willen herschrijven bij het ingaan van de omgevingsvisie. De vraag is eerder andersom: als die omgevingsvisie er ligt en als we dan besluiten dat het tijd wordt om een sectoraal beleidsstuk te herschrijven, hoe pakken we dat dan aan? Ik denk dat dat de vervolgvraag is; die is ook meer toekomstgericht.

Wethouder **Van der Elst**: Daar kan ik inhoudelijk wel iets over zeggen. Dan is de intentie echt dat dat, in ieder geval op hoofdlijnen, aansluit op de overkoepelende omgevingsvisie. Als je dat meer in de tijd gaat uitwerken, kan je natuurlijk veel meer zeggen, maar het moet niet strijdig worden met de omgevingsvisie, want anders kan je die opzijleggen. Toch denk ik dat het goed is, ook gelet op de beraadslaging die nog gaat volgen, dat we gaan proberen om in een memo nog wat meer duiding op papier te zetten, zodat het ook voor alle betrokkenen duidelijk is.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik ben zeer verheugd met deze toezegging.

De **voorzitter**: Dat is goed om te horen. Er is dus een toezegging dat het college komt met een memo over de aansluiting tussen enerzijds de omgevingsvisie en anderzijds de sectorale beleidsdocumenten. Die toezegging nemen we zo op.

Mevrouw **Kortekaas** (CDA): Ik wil een compliment uitdelen. Na eerdere opmerkingen in het verleden, zoals over boeggolven in relatie tot de LTA, hebben we nu een LTA voor ons liggen die een realistische planning vertoont, maar ook focust op uitvoering. Dat vinden wij echt heel belangrijk en we willen het college en de ambtelijke organisatie daarvoor bedanken.

De **voorzitter**: Dank. Ik constateer dat er verder niemand nog iets wil zeggen. Ik sluit dus de beraadslaging en we gaan over tot de stemming.

In stemming komt het voorstel.

Het voorstel wordt met een digitale stemming aangenomen met algemene stemmen.

5. Overig

De **voorzitter**: Hiervoor zijn er geen punten.

6. Sluiting

De **voorzitter**: Ik wil namens de raad onze grote dank uitspreken aan de ambtelijke organisatie voor al het werk aan de begroting, de wijzigingen en de LTA. Ongelofelijk veel dank daarvoor.

(Applaus)

Ik wens u nog een fijne avond. Degenen die van voetbal houden, kunnen nog drie kwart van de wedstrijd zien. Hopelijk wordt het net zo'n mooie avond als wij hier vanavond hebben gehad.

De voorzitter sluit om 21.21 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 12 december 2024.

De griffier,

De voorzitter,

Drs. B.J. Urban

Drs. N. Stemerding